gemeente Nijkerk

Uitvoeringsprogramma Nijkerk Energieneutraal 2020-2023

Maart 2020 (met wijzigingen op 12 mei 2020)

Overzichtskaart

(Klik op het symbool om door te gaan naar het desbetreffende hoofdstuk)

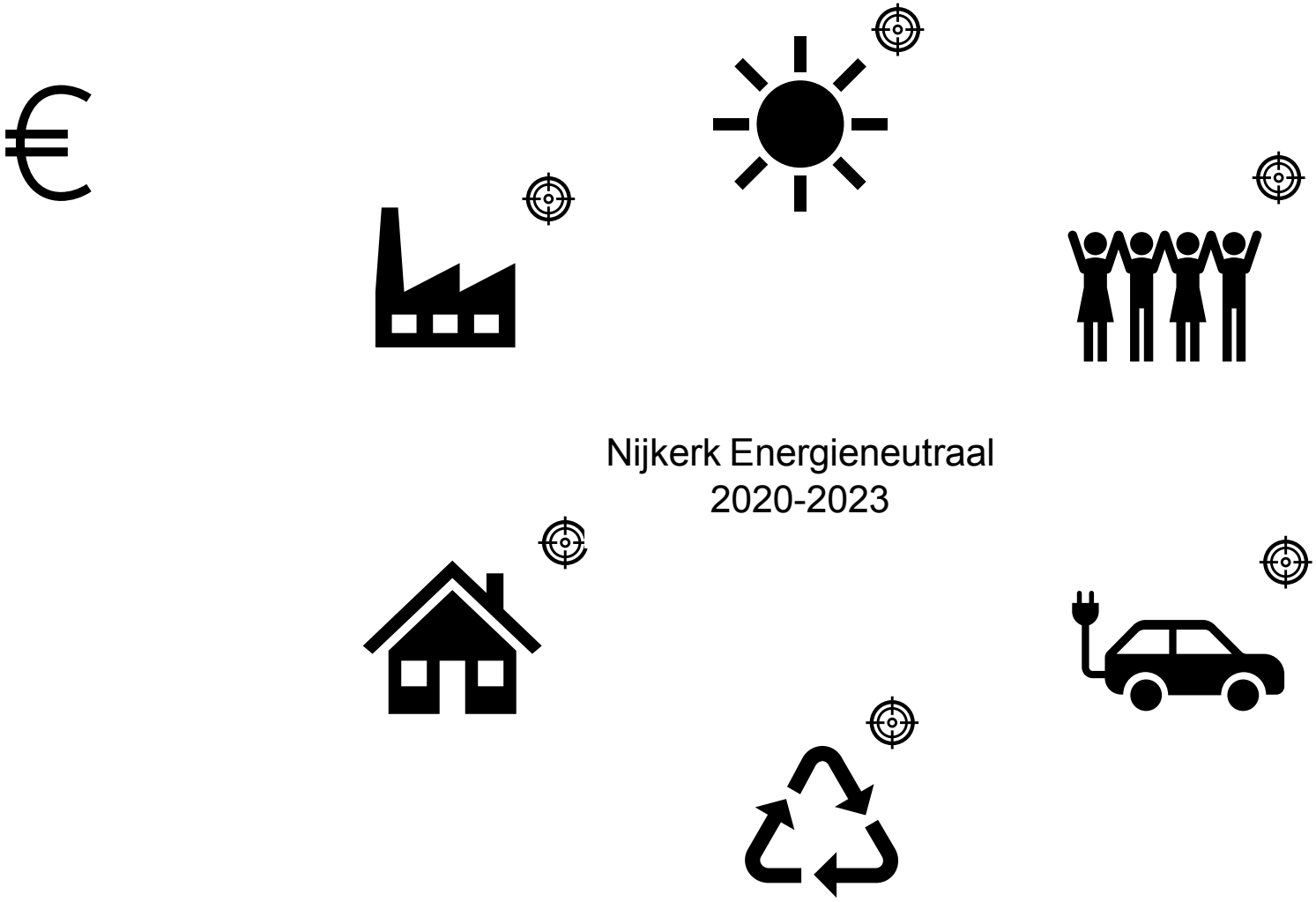

Inhoud

Overzichtskaart **0**
Leeswijzer **3**
Hoofdstuk 1: De energietransitie in de gemeente Nijkerk **4**
1.1 Hier gaan wij voor! 4
1.2 Waarom moet gemeente Nijkerk een energieneutrale gemeente worden? 4
1.3 Regionale scenario's en lokale invulling 4
1.4 De Nijkerkse werkwijze 5
1.4.1 Energie besparen 5
1.4.2 Aardgasvrije woningen 5
1.4.3 Duurzame opwek van energie 6
1.5 Inwoners, ondernemingen en belangenorganisaties denken mee 6
Hoofdstuk 2: Van ambitie naar uitvoeringsdoelstellingen **8**
2.1 Ambitie 8
2.1.1 Routekaart 8
2.1.2 Coalitieakkoord 9
2.1.3 De weg naar het Uitvoeringsprogramma 9
2.1.4 Afbakening: klimaatneutraal 10
2.2 Doelstellingen 11
2.3 Thema's Uitvoeringsprogramma 13
2.3.1 Energiebesparing in gebouwde omgeving 13
2.3.2 Duurzame warmte en gassen 14
2.3.3 Opwek duurzame elektriciteit 15
2.3.4 Participatie 17
2.3.5 Duurzame mobiliteit 19
2.3.6 Circulaire economie 20
Hoofdstuk 3: Aanpak en projecten **21**
3.1 Inspanningen in het Uitvoeringsprogramma per 2020 21
3.2 Communicatie 24
3.3 Kansen, bedreigingen en randvoorwaarden 24
3.3.1 Kansen 24
3.3.2 Bedreigingen 25
3.3.3 Randvoorwaarden 25
Hoofdstuk 4: Inrichten programmaorganisatie en middelen **27**

4.1 Bestuurlijk opdrachtgeverschap 27
4.2 Organisatie(structuur) 27
4.3 Inzet middelen 28
4.4 Geld (financiële raming) 28
Hoofdstuk 5: Monitoren, beoordelen en rapporteren 30
5.1 Waarom wordt er gemonitord? 30
5.2 Het monitoringsproces 30
5.3 Planning 30
Bijlage 1: Achtergronddocumenten 31
Bijlage 2: Voortgangsoverzicht projecten 32
Bijlage 3: Begroting 33
Bijlage 4: Projectenlijst 34
Energiebesparing in gebouwde omgeving 34
Duurzame warmte en gassen 37
Opwek duurzame elektriciteit 39
Participatie 44
Duurzame mobiliteit 47
Circulaire economie 49

Leeswijzer

Voor u ligt het Uitvoeringsprogramma Nijkerk Energieneutraal 2020-2023. Dit document is een uitwerking van de Routekaart Nijkerk Energieneutraal 2050 die in juni 2019 is vastgesteld.

De Routekaart zet een visie en ambitie neer, met handvatten over hoe we daar kunnen komen. Dit Uitvoeringsprogramma beschrijft wat we de komende vier jaar gaan doen om de eerste mijlpalen in deze ambitie te behalen: we willen de komende jaren een energiebesparing van 5% ten opzichte van 2017 behalen en 20% meer duurzame energie opwekken dan in 2017.

Hoofdstuk 1 geeft u een algemene inkijk in de energietransitie binnen de gemeente Nijkerk. Hoofdstuk 2 beschrijft wat de strategie en doelstellingen van het Uitvoeringsprogramma zijn en thema's waar de gemeente op inzet.
Hoofdstuk 3 gaat over de verschillende projecten en de kansen, bedreigingen en randvoorwaarden van het programma. Hoofdstuk 4 laat zien hoe de programma-organisatie eruit ziet, welke personele inzet nodig is, en wat de kosten voor het gehele programma zijn. In hoofdstuk 5 komt de procesbewaking van het programma aan bod.
In de bijlagen zijn de begrotingen, planningen en projectbeschrijvingen opgenomen.

Hoofdstuk 1: De energietransitie in de gemeente Nijkerk

1.1 Hier gaan wij voor![1]

De gemeente Nijkerk wil dat we uiterlijk in 2050 alle energie die wordt verbruikt binnen de gemeentegrenzen duurzaam opwekken. Hoevelaken, Nijkerkerveen en Nijkerk zijn in dat jaar een energieneutrale gemeente, die niet de fossiele brandstoffen olie en aardgas nodig heeft voor haar energieverbruik. Hiermee hopen we de negatieve gevolgen van de klimaatverandering een halt toe te roepen. De omschakeling van fossiele brandstoffen naar duurzame energie heet de energietransitie.

De energietransitie betekent concreet energie besparen en energie duurzaam opwekken. Wat we in de gemeente gaan doen staat beschreven in de 'Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050'. De gemeenteraad heeft in juni 2019 met deze routekaart ingestemd. De routekaart maakt duidelijk dat een energieneutraal Nijkerk iedereen raakt. We moeten allemaal energie gaan besparen. Het verandert de manier waarop de inwoners in Hoevelaken, Nijkerkerveen en Nijkerk het huis gaan verwarmen en zullen koken en douchen. De energie die we wel gebruiken, zal vanuit andere bronnen moeten komen, bijvoorbeeld van windturbines en zonneparken.

Een energieneutraal Nijkerk is van ons allemaal. Daarom praten inwoners, ondernemers, belangenorganisatie en de gemeente met elkaar over welke stappen we moeten zetten en hoe we dat kunnen doen. We delen inzichten over verschillende onderwerpen op informatiebijeenkomsten. We geven ruimte voor feedback. Die informatie heeft de gemeente gebruikt om onder meer dit Uitvoeringsprogramma op te stellen. In dit programma staan de projecten en activiteiten die de gemeente de komende vier jaar gaat realiseren en onder welke voorwaarden ze dat gaat doen.

De opgave om als gemeente energieneutraal te worden is enorm. Maar we gaan het realiseren op een Nijkerkse wijze. We lopen niet te hard van stapel, want veel zaken zoals innovaties op het gebied van duurzame energie zijn nog in ontwikkeling. De komende twee jaar neemt de gemeente geen besluiten die we niet kunnen terugdraaien. Daarom werken we met een gefaseerde aanpak. Bovendien gaan we het samen doen, want de opgave raakt iedere inwoner van gemeente Nijkerk.

1.2 Waarom moet gemeente Nijkerk een energieneutrale gemeente worden?

De basis voor energieneutraal Nijkerk ligt in Parijs. In die hoofdstad ondertekenden in december 2015 bijna 200 lidstaten van de Verenigde Naties het akkoord van Parijs. Dit is een internationaal verdrag dat de dreiging van klimaatverandering moet verminderen. De opwarming van de aarde moet tot 1,5 graad worden beperkt. De belangrijkste maatregel is de beperking van de uitstoot van broeikasgassen, zoals CO_2 en methaan. Dat vereist onder andere dat we het gebruik van olie en aardgas verminderen.

Nederland moet ook aan het Parijse akkoord bijdragen. De wijze waarop bepaalt ons land zelf. Het kabinet maakte op 28 juni 2019 het Nederlandse Klimaatakkoord bekend. Daarin staan meer dan 600 afspraken. Eén van de doelstellingen in Nederland is de CO_2-uitstoot sterk verminderen: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990. En in 2050 met 95 procent. Zo voorkomen we dat de aarde verder opwarmt.

1.3 Regionale scenario's en lokale invulling

De afspraken uit het Nederlandse klimaatakkoord worden door regio's en gemeenten ingevuld. Nederland is daarvoor in dertig energie-regio's opgedeeld. Die onderzoeken allerlei vragen. Zoals: waar is er ruimte om energie duurzaam op te wekken? Hoeveel energie kunnen we duurzaam opwekken? Kan dit met windmolens? Of is in een bepaald gebied zonne-energie een betere techniek?

Iedere regio werkt volgens dezelfde stappen aan de realisatie van de energieambities. De eerste stap is de mogelijke energiebesparing in kaart brengen. Als dat duidelijk is, weet een regio hoeveel energie hij duurzaam moet opwekken. Elke regio maakt zijn eigen keuzes. De projecten voor energiebesparing en het opwekken van duurzame energie in de regio noemen we de Regionale Energie Strategie (RES).

[1] De tekst van dit hoofdstuk is ontleend aan teksten die communicatiebureau 'Off the Grid' in opdracht van de gemeente Nijkerk heeft opgesteld.

De gemeente Nijkerk maakt met acht gemeenten, twee provincies, twee waterschappen en vele organisaties deel uit van de Regionale Energie Strategie FoodValley. Samen willen we in 2050 een energieneutrale regio zijn. De gemeentes spelen een belangrijke rol bij het maken van de regionale plannen. Iedere gemeente bepaalt zelf hoe ze kan en wil bijdragen aan het behalen van de regionale energie-ambitie. Daarbij is rekening gehouden met de afspraken vanuit het Gelders Energie Akkoord (GEA). De gemeenteraad van Nijkerk heeft bijvoorbeeld voor het opwekken van duurzame energie een voorkeur voor windenergie boven zonne-energie. In de Regionale Energie Strategie FoodValley brengen betrokken partijen hun bijdragen in. Vervolgens bepalen ze samen in overleg wat de beste oplossingen zijn voor hun regio.

De eerste versie van de RES moet in juni 2020 klaar zijn. Vervolgens legt het Planbureau voor de Leefomgeving alle dertig Regioplannen naast elkaar en kijkt wat haalbaar is, of beter moet. Iedere regio krijgt een reactie. Met die informatie stelt de Regionale Energie Strategie FoodValley een tweede versie op. Die moet op 1 maart 2021 klaar zijn. Op 1 januari 2025 moeten de plannen een vergunning hebben. Dan kunnen we in de Regio FoodValley starten met de uitvoering van de eerste projecten.

1.4 De Nijkerkse werkwijze

De opgave van de energietransitie is groot. Net als het belang. Als gemeente hebben we een aantal punten die we heel belangrijk vinden. Daar houdt de gemeente rekening mee bij het maken van de plannen. Onze aanpak bestaat uit drie sporen:

- Energie besparen
- Aardgasvrije woningen
- Energie duurzaam opwekken

1.4.1 Energie besparen

De grootste opgave is dat in 2050 Hoevelaken, Nijkerkerveen en Nijkerk samen 54 procent energie moeten besparen ten opzichte van het verbruik in 2017. De gedachte hierachter is eenvoudig. Door veel energie te besparen worden we minder afhankelijk van olie, gas en grijze stroom. En dan is er minder grondoppervlak nodig voor de opwek van duurzame energie. Om energie te besparen gaat de gemeente op drie onderdelen het energieverbruik terugdringen: met duurzame mobiliteit, het aardgasvrij maken van woningen en door het energieverbruik van bedrijven en panden van de gemeente terug te dringen.

Mobiliteit

Mobiliteit is verantwoordelijk voor ongeveer 31 procent van het energieverbruik. We kunnen hier op drie manieren besparen op energie: door de inzet van elektrisch rijden, door het stimuleren van het delen van auto en door het gebruik van het openbaar vervoer en de fiets te stimuleren in bijvoorbeeld woon-werkverkeer. Veruit de grootste ontwikkeling in de zeer nabije toekomst is het elektrisch autorijden. In 2023 is naar verwachting 4 procent van de voertuigen elektrisch. Dit betekent een vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen (de elektrische auto's zullen rijden op groene stroom). De gemeente wil het gebruik van elektrische auto's bevorderen door bijvoorbeeld het verhogen van het aantal laadpalen in de openbare ruimte, zoals bij gemeentelijke parkeervoorzieningen.

1.4.2 Aardgasvrije woningen

Woningen nemen in Nijkerk 27 procent van het energieverbruik voor hun rekening. Het streven is om 2023 ongeveer 1500 woningen transitie-gereed te hebben om van het aardgas af te kunnen. In 2035 zijn dat 9.700 woningen en vijftien jaar later 15.922 woningen. Dat betekent dat deze woningen beschikken over vloer-, dak-, en spouwisolatie, HR++ glas, ventilatie en geschikt zijn voor elektrisch koken. Uiteindelijk moeten in 2050 alle woningen van het aardgas af zijn. Er wordt onderzoek gedaan naar een goed alternatief voor aardgas en wat de mogelijkheden zijn om aardgasvrije wijken te creëren. Als gemeentelijk bestuur willen we voor iedere wijk een plan hebben om de overgang naar aardgasvrij wonen te kunnen maken. Uiterlijk in 2021 is er een planning gereed wanneer welke wijk van het aardgas af gaat. Er is dan ook een planning van de werkzaamheden die nodig zijn voor de transitie. Dit plan heet de Transitievisie Warmte Nijkerk. Daarnaast is Nijkerk al druk met energiebesparing in de gebouwde omgeving. Bijvoorbeeld door bij renovaties van woningen al energiebesparende maatregelen te treffen.

1.4.3 Duurzame opwek van energie

Nijkerk wil in 2050 alle energie die binnen de gemeentegrenzen wordt gebruikt volledig zelf opwekken. Dit gebeurt stapsgewijs. Momenteel realiseert de gemeente Nijkerk een duurzame opwek van 5 procent. In 2035 moet de duurzame opwek van energie 20 procent bedragen. De gemeenteraad van Nijkerk heeft daarbij een voorkeur voor windenergie boven zonne-energie, omdat dit minder ruimte vraagt op kostbare landbouwgronden.

Windenergie

Voor windenergie geldt dat er binnen de gemeentegrenzen in theorie 11 windturbines mogelijk zijn.[2] Twee daarvan moeten in 2030 gereed zijn. Op dit moment onderzoekt het gemeentebestuur welke locaties geschikt zijn voor windturbines.

Zonne-energie

Alleen de inzet van windturbines levert onvoldoende duurzame energie op. Daarom zet de gemeente Nijkerk ook in op zonne-energie. Voor het plaatsen van zonnepanelen zijn er drie mogelijkheden: panelen op daken, panelen in het buitengebied en panelen in geschikt openbaar gebied (bijvoorbeeld grond langs snelwegen).

Zon op daken is niet nieuw voor Nijkerk

In 2017 hadden al 1.200 gebouwen in de gemeente zonnepanelen op het dak. Dit aantal gaat de komende jaren stap voor stap omhoog. In 2023 moet het aantal naar 2.200 zijn gestegen. In 2035 moeten 10.800 gebouwen zonnepanelen op het dak hebben en in 2050 bijna 20.000. De opgewekte energie is voor eigen gebruik, maar de eigenaar van het dak kan het ook aan het energienet leveren. Wie een groot dakoppervlak bezit kan een deel daarvan nu al ter beschikking stellen aan andere inwoners of ondernemers om zonnepanelen te plaatsen. Voor het plaatsen van zonnepanelen worden alle geschikte daken zoveel mogelijk benut. Het gaat daarbij om daken van panden die eigendom zijn van de gemeente (bijvoorbeeld de brandweerkazerne), bedrijfsdaken, agrarische bedrijfsdaken, daken van appartementencomplexen, woningen en overige daken zoals die van hotels. Maar niet ieder dak is geschikt qua constructie. Dus niet elk dakoppervlak zal volledig worden gebruikt. En niet iedere eigenaar zal akkoord gaan met zonnepanelen op het dak.

Daarom kijkt de gemeente verder dan alleen naar zonnepanelen op daken. Er vindt onderzoek plaats naar andere geschikte locaties voor het plaatsen van zonnepanelen in Hoevelaken, Nijkerkerveen en Nijkerk, die slim kunnen worden benut. We kijken bijvoorbeeld naar de mogelijkheden op geluidswallen- en schermen, op overkappingen van parkeerterreinen, op grond bij bedrijventerreinen en naar de herontwikkeling van bepaalde stukken grond.

Kortom, in deze fase van de energietransitie inventariseren we de mogelijkheden voor de opwek van duurzame energie. Op welke locaties kunnen wel en op welke locaties kunnen geen zonnepanelen komen? Is het wijs om zonnepanelen te spreiden? Of moeten we de panelen clusteren in een bepaald gebied? Het zijn enkele van de vele vragen waarover het gemeentebestuur, experts en inwoners van de gemeente Nijkerk samen in gesprek zijn. Met de antwoorden op deze vragen en nog veel meer informatie stelt de gemeente de afwegingskaders voor de opwek van zonne-energie op. Wat kan wel en wat kan niet? Eind maart 2020 moet het lokaal Beleidskader Duurzame opwek Zon op Land klaar zijn voor bespreking in de gemeenteraad.

1.5 Inwoners, ondernemingen en belangenorganisaties denken mee

Om de duurzame energie-ambities te realiseren werkt het gemeentebestuur nauw samen met alle betrokkenen. Inwoners, ondernemers en belangenorganisaties uit Hoevelaken, Nijkerkerveen en Nijkerk kunnen op verschillende momenten hun visie op bepaalde zaken geven. In een aantal bijeenkomsten heeft de gemeente met experts, belangenorganisaties, ondernemers en inwoners diverse onderwerpen besproken. Om te beginnen was er in november 2019 een bijeenkomst over de Routekaart Energieneutraal. Na deze eerste kennismaking met de energietransitie gingen geïnteresseerden in januari 2020 aan de slag met het verzamelen van inzichten op energiebesparing, aardgasvrije wijken en de duurzame opwek van energie. Na deze meeting volgde in februari dit jaar een verdieping van de informatie door gesprekken met experts, waaronder mensen van de provincie, vertegenwoordigers van de agrariërs, bedrijven, inwoners en netbeheerder Alliander. Zij kwamen met tal van nieuwe inzichten. Wat zijn

[2] Inventarisatie Bosch en Van Rijn, 2020.

bijvoorbeeld mogelijke locaties voor de opwek van duurzame energie, hoe kunnen we plekken in de stad slim benutten en hoe zorg je ervoor dat het potentieel aan daken zo veel mogelijk wordt benut?

Hoofdstuk 2: Van ambitie naar uitvoeringsdoelstellingen

Het ultieme doel is dat gemeente Nijkerk in 2050 energieneutraal is. Dit betekent dat de energie die we verbruiken binnen de gemeentegrenzen duurzaam wordt opgewekt. Daarom zetten we enerzijds in op energiebesparing (dat verkleint namelijk de hoeveelheid energie die moet worden opgewekt) en anderzijds op het vergroten van het aandeel duurzame energie. Op dit moment wordt binnen de gemeente Nijkerk slechts 5%[3] van de energie duurzaam opgewekt. Het totale energieverbruik binnen de gemeente is momenteel zo'n 3600 TJ[4], waarvan 45% aan warmte, 31% aan verkeer & vervoer en 24% aan elektra op gaat. Uiteindelijk willen we dat de duurzame opwek volledig toereikend is voor het energieverbruik, dat zal afnemen tot ca. 1630 TJ.

De Routekaart en het Uitvoeringsprogramma komen niet uit de lucht vallen. De huidige coalitie van ChristenUnie-SGP, PRO21 en VVD wil met de gemeente Nijkerk voorsorteren op een duurzame toekomst - conform het coalitieakkoord 2018-2022. Een duurzame toekomst betekent geen gebruik van fossiele brandstoffen, minder vervuiling en minder verspilling van kostbare grondstoffen. De coalitie wil hierin proactief en richtinggevend zijn.

De basis voor dit programma is een aantal documenten dat beschreven staat in Bijlage 1. Hier vindt u ook een definitie van de termen CO_2-, klimaat- en energieneutraal.

2.1 Ambitie

Dit hoofdstuk beschrijft de ambities en de doelstellingen van het Uitvoeringsprogramma voor de periode 2020-2023. Het uitgangspunt voor de strategie en de doelstellingen is de Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050.

2.1.1 Routekaart

In de Routekaart staan twee ambities centraal. In 2035 moet de hele gemeente Nijkerk CO_2-neutraal zijn. Dat is een tussenstap om te komen tot de hoofdambitie, namelijk dat de gemeente in 2050 energieneutraal is.

> De definitie van CO_2-neutraal is dat er netto geen CO_2-uitstoot is door het verbruik van fossiele brandstoffen. De CO_2-uitstoot binnen de gemeentegrenzen mag nog gecompenseerd worden, door bijvoorbeeld certificaten in te kopen om uitstoot elders te compenseren. (In juni 2019 heeft de raad besloten om vooralsnog niet financieel te compenseren voor CO_2-uitstoot).
>
> De definitie van energieneutraal is dat de hoeveelheid energie die binnen de grenzen van de gemeente wordt verbruikt, binnen diezelfde grenzen duurzaam wordt opgewekt. Dit betekent dat je dan niet meer elders hoeft te compenseren voor de CO_2-uitstoot, omdat je lokaal netto geen CO_2-uitstoot hebt.

De Routekaart verkent een aantal thema's die kunnen bijdragen aan een energieneutraal Nijkerk. Dat zijn: warmte, elektriciteit, mobiliteit en biomassa en hernieuwbaar gas. De Routekaart gaat daarbij verder in op het realiseren van windturbines en zonneparken, het plaatsen van zonnepanelen op gebouwen en op het transitie-gereed maken van woningen. Daarnaast is er aandacht voor de energievraag van mobiliteit. Transport en verkeer gebruiken immers veel energie. Ook daar moet een besparing plaatsvinden.

3 Peildatum 2017.
4 Peildatum 2017, zie routekaart blz. 6.

Deze opgave is in de routekaart gevisualiseerd in een zogenaamde ritssluiting:

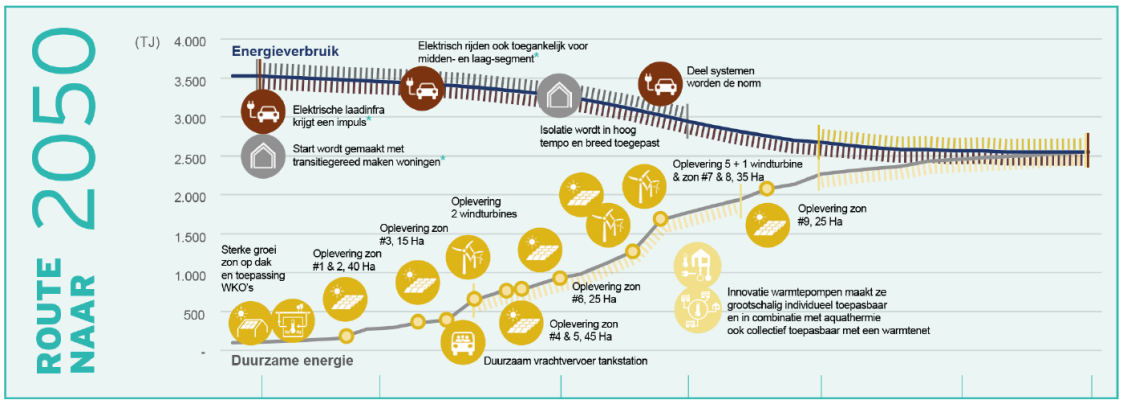

Figuur 1 Ambities gemeente Nijkerk (Bron: Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050)

De bovenste lijn laat zien dat het energieverbruik af zal nemen terwijl het aandeel duurzame energie toeneemt. Wanneer er evenveel energie wordt verbruikt als er binnen de gemeente (duurzaam) wordt opgewekt, ben je als gemeente energieneutraal. Hiervoor zijn verschillende stappen nodig. Deze worden verderop in het programma uitgebreid beschreven.

2.1.2 Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord zijn er plannen gemaakt voor tenminste één aardgasvrije wijk, krijgt het vastgoed in eigendom van de gemeente label B[5] en wordt het nieuwe stadhuis energieneutraal. Daarnaast is er ingezet op het stimuleren van de circulaire economie, onder andere door voedselverspilling aan te pakken. Deze doelen zijn allemaal meegenomen in het Uitvoeringsprogramma.

2.1.3 De weg naar het Uitvoeringsprogramma

Hoewel 2050 nog ver weg lijkt, is het van belang om tijdig in beweging te komen. Als gemeente ben je namelijk niet zomaar energieneutraal. Daarvoor moet veel gebeuren. Omdat niet alles in één keer kan worden opgepakt, is ervoor gekozen om een Uitvoeringsprogramma op te stellen voor de periode 2020-2023. Dit programma beschrijft de eerste stappen richting een energieneutraal 2050.

Het Uitvoeringsprogramma neemt een aantal doelstellingen over vanuit de routekaart en het coalitieakkoord. Ze dienen als handvat bij het bepalen van de koers. In de Routekaart zijn vier sporen verkend (zoals hierboven besproken). Deze zijn verwerkt en aangevuld in het programma en hebben de volgende thema's opgeleverd, die tezamen leiden tot een volledige aanpak richting een energieneutraal Nijkerk:

1. Energiebesparing in de gebouwde omgeving
2. Duurzame warmte en gassen
3. Duurzame opwek
4. Participatie
5. Duurzame mobiliteit
6. Circulaire economie

Elk thema heeft zijn eigen doelstellingen en per thema zijn er verschillende projecten. Deze dragen bij aan de doelstellingen van het hele programma, die later in dit hoofdstuk aan bod komen.

In 2023 wordt het programma herijkt, en eventueel aangepast mocht dit nodig blijken. Dit kan nodig zijn omdat er tussentijds nieuwe ontwikkelingen kunnen plaatsvinden, bijvoorbeeld op het gebied van innovaties, of omdat sommige zaken in de praktijk lastiger of misschien juist wel succesvoller blijken dan gedacht. Daarna vindt elke 4 jaar een herziening van het programma plaats om de koers te houden.

[5] Vastgoedlabels geven aan hoe energiezuinig een gebouw is: A+++ is zeer zuinig, G is absoluut niet zuinig.

Onderstaande afbeelding visualiseert de opgave in de tijd:

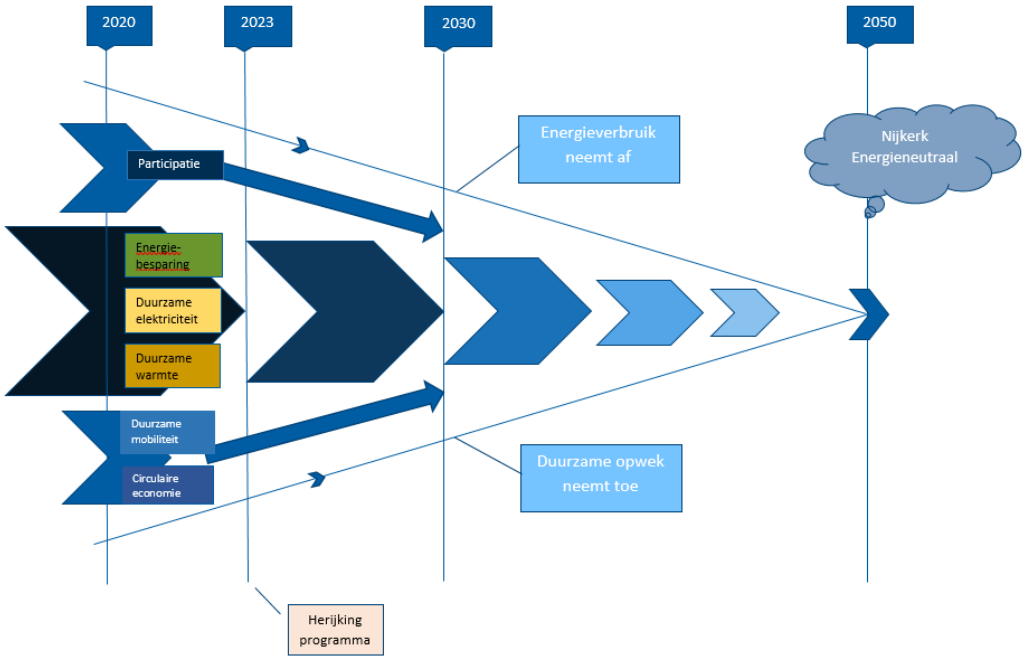

Figuur 2 Visualisatie van de opgave t/m 2050

Jaarlijks wordt het programma zowel financieel als kwalitatief bijgesteld en geactualiseerd, zodat de gestelde doelstellingen voor de periode 2020-2023 behaald worden. Die worden bij 2.2 beschreven.

2.1.4 Afbakening: klimaatneutraal

De volgende zaken zijn **niet** opgenomen in het Uitvoeringsprogramma:

1. Klimaatadaptatie
2. Fijnstof/luchtkwaliteit (PAS)
3. Geluid
4. Asbestsaneringen[6]
5. Waterkwaliteit
6. Afval

Deze aspecten zijn milieu-gerelateerd en niet energie-gerelateerd. Hiervoor zal door de gemeente Nijkerk een apart programma worden opgestart.

[6] Notabene: asbestsanering wordt gecombineerd met zon op agrarische daken. Zie 3.2.1 en Project 37.

2.2 Doelstellingen

De doelstellingen voor gemeente Nijkerk voor de periode 2020-2023 en 2023-2030 zijn overgenomen uit de Routekaart, en zijn als volgt:

Figuur 3 Energieverbruik binnen de gemeente flink naar beneden

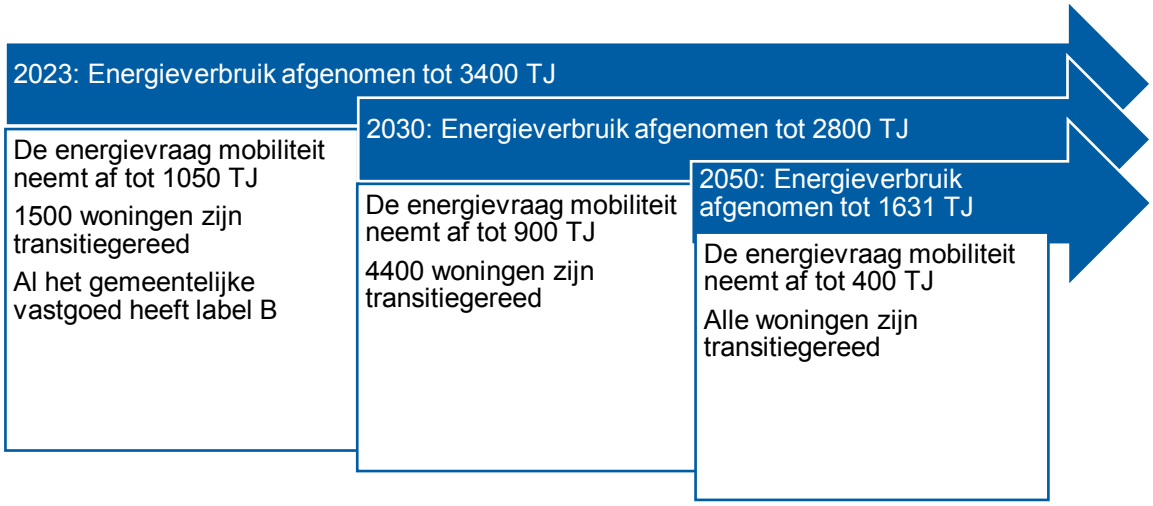

Figuur 4 Duurzame opwek binnen de gemeente fors omhoog

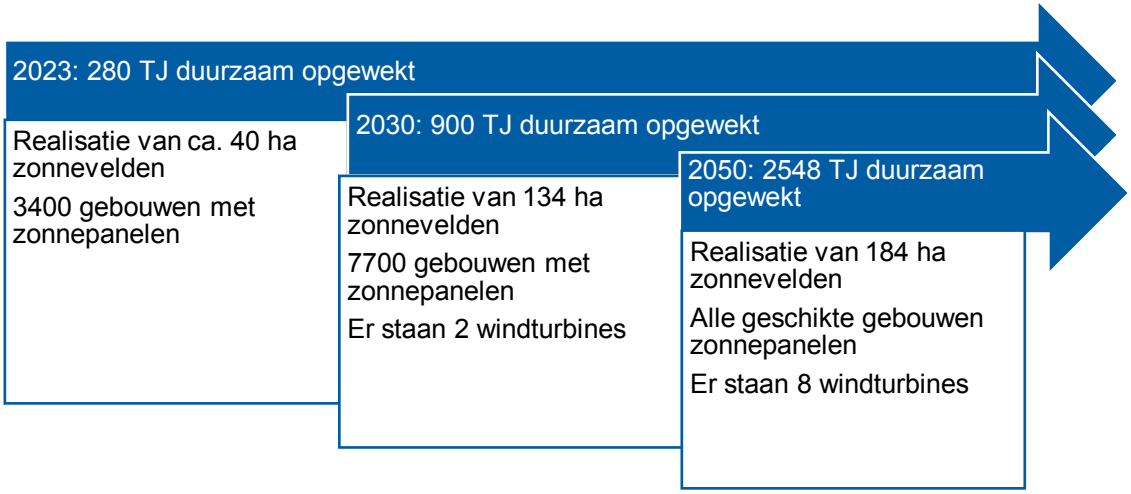

Om een beeld te schetsen van hoe deze doelstellingen behaald kunnen worden, is in de grafieken op de volgende bladzijde ruwweg weergegeven welke bronnen kunnen bijdragen aan de duurzame opwek en hoeveel energie er per sector moet worden bespaard.[7] De grafieken geven een indicatie van de benodigde bijdrage per sector, maar zijn zeker niet bindend. De grafieken zijn gebaseerd op het cijfermateriaal voor de gemeente Nijkerk.

7 De gegevens komen van Bureau Overmorgen en zijn te vinden op: pro.energytransitionmodel.com/scenarios/36282.

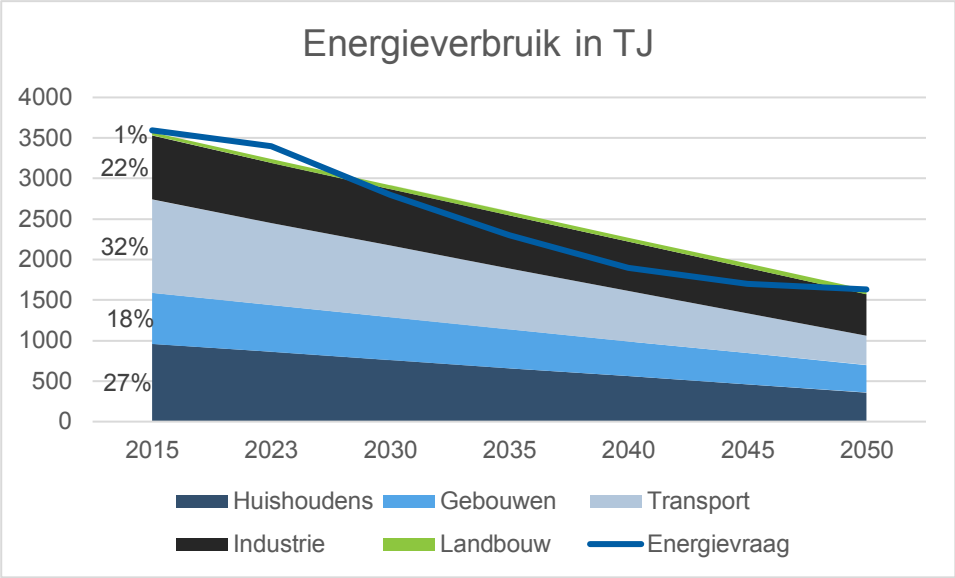

Figuur 5 Indicatie afname energieverbruik

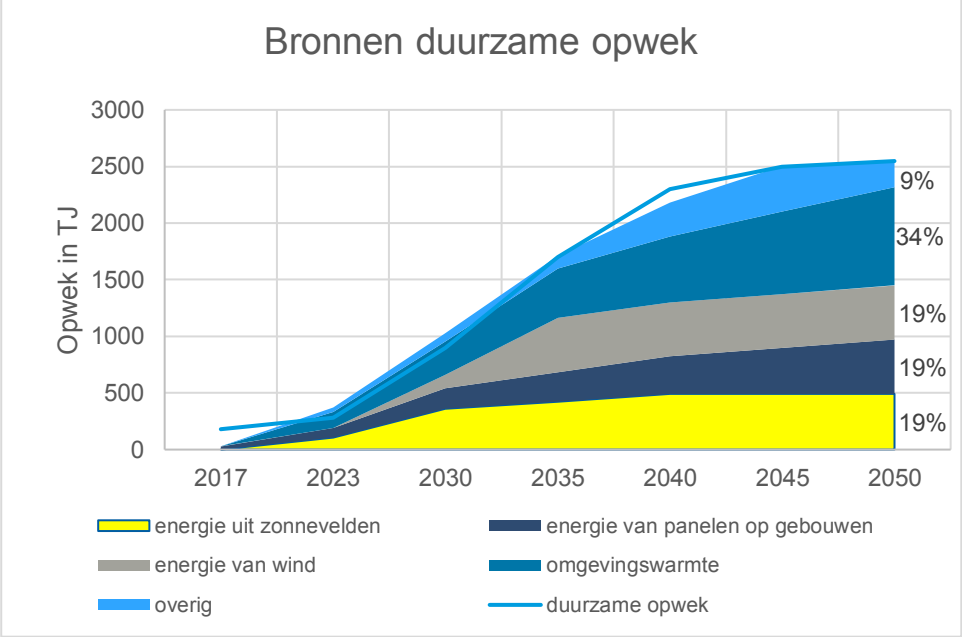

Figuur 6 Indicatie toename duurzame opwek

Uit de grafiek 'Energieverbruik in TJ' blijkt dat transport de grootste energieverbruiker is. Daar zal dus de grootste besparing moeten zitten. Bij duurzame opwek is te zien dat omgevingswarmte een grote bron van duurzame energie zal moeten worden. In eerste instantie ligt de focus van dit programma echter op het opwekken van duurzame elektriciteit, omdat dit synchroon loopt met de nationale vraag die er vanuit de Regionale Energie Strategie FoodValley (RES) ligt. Daarbij gaan zonneparken zorgen voor 19% van de duurzame opwek, goed voor 492 TJ aan energie. Daarvan wordt circa 140 TJ in 2023 gerealiseerd.

2.3 Thema's Uitvoeringsprogramma

Hieronder vindt u een toelichting op de thema's binnen het Uitvoeringsprogramma Nijkerk Duurzaam 2020-2023 Deze thema's vormen de kapstok waaraan de verschillende projecten zijn opgehangen.

2.3.1 Energiebesparing in gebouwde omgeving

Om de energietransitie te laten slagen, is het van groot belang om in te zetten op energiebesparing. Huishoudens verbruiken momenteel zo'n 27% van alle energie, zo'n 963 TJ. Nijkerk kent circa 17.000 huishoudens. Dat betekent dat gemiddeld 56 GJ per huishouden per jaar wordt verbruikt. Om deze huishoudens energie te laten besparen is een aantal trajecten opgezet: het Energieloket en Energetisch Renoveren.

Figuur 7 Energiebesparende maatregelen voor woningen

Het Energieloket is een informatiepunt voor inwoners voor al hun vragen over energiebesparing. Aan het Energieloket is een aantal energieambassadeurs verbonden: dat zijn betrokken inwoners met passie voor verduurzamen die hun buurtgenoten helpen met energie besparen.

Met het project Energetisch Renoveren organiseren we wijkaanpakken, waarbij per wijk bijeenkomsten worden georganiseerd om informatie te verstrekken over het besparen van energie. Hiermee wordt het thema onder de aandacht gebracht en het bewustzijn vergroot. Dankzij dit project is inmiddels al zo'n 425 ton CO_2 bespaard. Een ander onderdeel van Energetisch Renoveren is de deelname aan de Nationale Duurzame Huizenroute, waarbij inwoners een kijkje kunnen nemen in woningen die al zijn verduurzaamd.

Energiebesparing in woningen sluit aan bij de doelstelling om woningen transitiegereed te maken. Transitiegereed houdt in dat een woning wordt voorbereid op een aardgasloze toekomst. Zonder aardgas zal er in veel gevallen gestookt moeten worden op een lagere temperatuur, bijvoorbeeld met behulp van een warmtepomp of warmtenet. Dit betekent dat een woning goed geïsoleerd moet zijn. Onder andere door dak-, spouwmuur- en vloerisolatie, en H++ glas. Isolatie draagt namelijk bij aan energiebesparing.

De gemeente heeft hier zelf ook een taak: al het gemeentelijk vastgoed moet per 2023 label B hebben. Dit betekent dat er voor de gebouwen in gemeentebezit ook maatregelen worden getroffen om een energiebesparing te realiseren. Daarnaast worden nieuwbouwwoningen zoveel als mogelijk energieneutraal. En met woningcorporaties worden afspraken gemaakt over het verduurzamen van hun bestaande woningbestand.

Bedrijven hebben sinds 2019 de verplichting om te melden welke energiebesparende maatregelen zij hebben getroffen. De Omgevingsdienst (OddV) handhaaft deze verplichting. Om bij deze doelgroep stappen te zetten, onderzoeken we hoe er in samenwerking met de OddV een energiebesparing is te realiseren bij de 10 grootste verbruikers. Daarnaast kunnen alle bedrijven meedoen aan het project Energieke Regio, waarbij het doel is om zelf energie op te wekken én te besparen. Bedrijvenkring Hoevelaken Nijkerk (BHN) neemt hierin het voortouw.

Wat gaan we doen? – klik door op onze projecten

2.3.2 Duurzame warmte en gassen

Het thema ‘duurzame warmte en gassen’ richt zich met name op de opwek van warmte en de infrastructuur die daarmee gepaard gaat. Het betreft maatregelen die nodig zijn voor het beschikbaar maken van collectieve warmte (zoals de aanleg van warmtenetten, etc.), individuele warmte (met behulp van warmtepompen, etc.) en het gebruik van duurzame gassen (o.a. groene waterstof) en biomassa. Verder richt het thema zich op nieuwe warmtebronnen, zoals restwarmte van bedrijven en afvalverwerking, zonnethermie en geothermie.

De eerste stap binnen dit thema is het opstellen van de transitievisie Warmte. Deze wordt gevoed door de verkenning aardgasvrij van DWA.[8] In de transitievisie staan (per wijk) mogelijke decentrale danwel lokale oplossingen voor het duurzaam en aardgasvrij verwarmen en koken. Daarmee geeft het richting voor de aanpak per wijk.

Figuur 8 Koelen van een huis met behulp van een warmtepomp

De transitievisie wordt tussentijds gevoed door de leerervaringen van het project ‘Eerste wijken transitiegereed’ en door het haalbaarheidsonderzoek ‘Restwarmte bedrijven’. In 2020 wordt de transitievisie opgeleverd en getoetst aan de RES Warmte om te bekijken of de beschikbare warmtebronnen eventueel ook regionaal warmte kunnen leveren.

Daarnaast wordt er in 2021 een uitvoeringsplan geleverd dat voor elke wijk beschrijft op welke termijn de warmtevoorziening met aardgas stopt. Waar mogelijk wordt aangehaakt op het Programma Aardgasvrije Wijken van de Rijksoverheid. Dit plan houdt rekening met geplande onderhoudswerkzaamheden aan riool, leidingen en wegen. Wanneer er dan een warmtenet moet worden aangelegd of het elektriciteitsnet wordt verzwaard, dan kan dat in één keer en hoeft de straat niet meerdere malen open. Verder wordt er gekeken welke infrastructuren geschikt zijn voor welke wijk. Mogelijke alternatieve opties voor aardgas zijn een warmtenet of een verzwaard elektriciteitsnet. Het gasnet kan ook worden gebruikt voor duurzame waterstof of biopropaan.

Figuur 9 Verwarmen van een huis met behulp van een warmtepomp

Per 1 januari 2022 treedt een nieuwe warmtewet in werking, die de besluitvorming over en investeringen in de aanleg en exploitatie van warmtenetten faciliteert. De documenten die in Nijkerk worden opgeleverd, zullen in lijn zijn met deze nieuwe wet.

Uit stakeholdersoverleggen blijkt dat bewoners behoefte hebben aan duidelijkheid. Daarom wordt goed gecommuniceerd over de volgorde van de aardgasvrije oplevering van de wijken. Zo weten bewoners op tijd wanneer zij aan de beurt zijn (of nog niet) en wat er van hen wordt verwacht.

De netbeheerder

De transitievisie Warmte wordt opgesteld onder regie van de gemeente. Hierbij is samenwerking met de netbeheerder van groot belang, vanwege de impact op het elektriciteits- en gasnet. Het uitvoeringsplan is richtinggevend voor investeringen van de netbeheerders, en ze denken en werken graag mee in de uitvoeringsfase. Netbeheerders zijn betrokken bij de wijkaanpak, omdat het kostenefficiënter is om wijken in één keer van het aardgas af te halen. Mochten consumenten ervoor kiezen om zelf de gasaansluiting te laten verwijderen, dan is dit voor eigen kosten. Bij de wijkaanpakken worden de kosten verdeeld onder alle verbruikers. Afhankelijk van de keuze van de warmtevoorziening zal het gasnet mogelijk zijn functie verliezen en worden verwijderd (waar nodig blijft het liggen voor eventuele toekomstige toepassingen).

Wat gaan we doen? – klik door op onze projecten

[8] Zie bijlage 1 voor meer informatie.

2.3.3 Opwek duurzame elektriciteit

Het onderdeel 'opwek duurzame elektriciteit' richt zich op het plaatsen van zonnepanelen op daken, zonnepanelen op de grond en het plaatsen van windturbines binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Nijkerk.

De eerste stap is het opstellen van beleid: een beleidskader Duurzame opwek Zon op Land en een beleidskader Duurzame opwek Wind. Het beleidskader Duurzame opwek Zon op Land beschrijft locaties voor zonneparken, de voorwaarden voor plaatsing en het proces om een vergunning aan te vragen. Ook komt de Zonneladder aan bod. Deze beschrijft de verschillende niveaus voor het plaatsen van zonnepanelen: op bedrijfsdaken, op maatschappelijke gebouwen, op restgronden en in het buitengebied. Verder komen (financiële) participatiemogelijkheden aan bod. Dit document wordt samengesteld met behulp van bestaand beleid en gespreksrondes met stakeholders en inwoners, als onderdeel van de omgevingsvisie. De input die we bij stakeholders hebben opgehaald betreft onder andere:

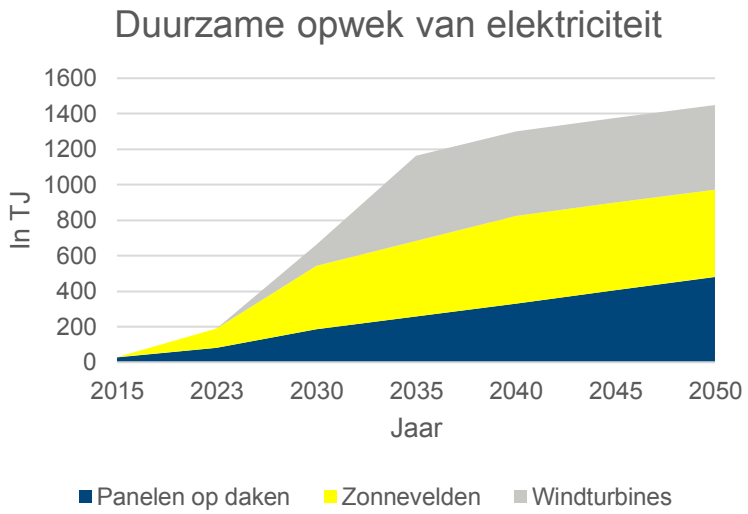

Figuur 10 Indicatie toename duurzame opwek elektriciteit

- Het concentreren van zonneparken langs infra;
- Het clusteren van zonneparken (in plaats van versnipperen);
- Het ontwikkelen van postcoderozen[9] in combinatie met zonnepanelen op bedrijfsdaken.

Voor wind wordt in 2020 een vergelijkbaar kader opgesteld. Deze kaders bieden handvatten om tot uitvoering over te kunnen gaan.

De gemeente Nijkerk heeft het opwekpotentieel van de daken en locaties in het stedelijk gebied geïnventariseerd.[10] Op basis hiervan hebben we een drietal projecten geformuleerd:

1. Duurzame verbinding A28 (project 34): hier liggen grote kansen, omdat opwek hier het dichtst bij het verbruik ligt; opwek hier optimaal te koppelen is aan dubbel grondgebruik; door concentratie van opwek hier de rest van het buitengebied wordt ontzien; hier de koppeling tussen zon en wind in de toekomst mogelijk is; hier het ontwikkelen van meerwaarde mogelijk is.
2. Duurzame opwek in de stad (project 35): hier richt de gemeente zich op zonnepanelen op woningen en op de daken van gemeentelijke gebouwen, zoals sporthallen en scholen. Daarnaast kijken we naar de reststroken, zoals het gebied van het voormalige zwembadterrein Luxool en parkeerterreinen. Juist de parkeerterreinen waar relatief lang wordt geparkeerd zijn op dit moment het meest interessant om te overkappen (vnl. P&R-terrein in Nijkerk en in Hoevelaken). Comfort speelt daar een belangrijkere rol (bv. Droog kunnen parkeren van auto's en fietsen), maar ook zullen daar relatief veel mensen elektrisch willen laden.
3. Duurzame opwek op agrarische daken (project 36): hier liggen kansen om het plaatsen van zonnepanelen te combineren met het saneren van asbestdaken.

De doelstelling van de Routekaart is dat er per 2023 op zo'n 1500 gebouwen zonnepanelen liggen. Dat is 17% van de doelstelling die we behaald willen hebben in 2050. We onderzoeken verder of het mogelijk is

[9] Het begrip postcoderoos verwijst naar een vorm van inwonersparticipatie. Dit begrip wordt in het Beleidskader Duurzame opwek zon op land verder toegelicht.
[10] Gemeente Nijkerk, maart 2020, Inventarisatie duurzame opwek zon in de gemeente Nijkerk.

om een verplichting voor duurzame opwek te stellen aan vergunningen. Dit zou betekenen dat het verplicht is om bij nieuw te bouwen gebouwen meteen zonnepanelen te plaatsen.[11] Daarnaast bekijken we de mogelijkheden om eisen te stellen aan constructie van nieuwbouw, zodat nieuwe daken in potentie altijd geschikt zijn voor het plaatsen van installaties met panelen. Dit vereist niet alleen dat de constructie sterk genoeg is om de installatie te dragen, maar ook dat het dak in de juiste richting is georiënteerd (richting de zon).

RES en omgevingsvisie
Vanuit dit thema doet gemeente Nijkerk mee aan de Regionale Energie Strategie Foodvalley (RES): een regionaal plan binnen de regio Foodvalley voor duurzame opwek om daarmee bij te dragen aan de landelijke doelstelling van 35 TWh duurzame opwek in 2030. Dit plan hangt nauw samen met de Omgevingsvisie: een integrale langetermijnvisie voor de hele fysieke leefomgeving. Voor de RES is het van belang om de omgevingsvisie mee te nemen, omdat deze uiteindelijk mede zal bepalen welke locaties wel en niet in aanmerking komen voor installaties.

Wat gaan we doen? – klik door op onze projecten

[11] Voor nieuwbouwwoningen bestaat een dergelijke verplichting feitelijk al (de EPC norm).

2.3.4 Participatie

Participatie kan twee dingen betekenen: procesparticipatie en financiële participatie. In Nijkerk zetten we in op beide vormen van participatie. Procesparticipatie betekent dat inwoners mogen meedenken over bijvoorbeeld het beleid en de locaties voor zonneparken. Het doel van procesparticipatie is om in ieder geval de omgeving te informeren over de plannen, informatie op te halen en waar mogelijk de plannen te verbeteren. Daarnaast kun je als gemeente inwoners laten meebeslissen en laten aanhaken bij initiatieven. Uit recente ervaringen elders komt naar voren dat het betrekken van bewoners en bedrijven bij het proces zorgt voor een snellere energietransitie.

De gemeente Nijkerk is gestart met het organiseren van informatiebijeenkomsten over duurzame opwek. Hierbij wordt informatie gedeeld en input opgehaald. Informatiebijeenkomsten over energiebesparing via de wijkaanpakken zijn er al langer en zullen ook in de komende jaren doorgaan. Daarnaast zijn er klankbordgroepen waar inwoners aan kunnen deelnemen. De eerstvolgende die gaat starten is de klankbordgroep Warmte in de Wijk.

Energiearmoede

Energiearmoede is een begrip dat verwijst naar mensen en huishoudens die moeite hebben om aan het eind van de maand hun energierekeningen te betalen door een gebrek aan financiële middelen. De energietransitie vraagt ook van inwoners een financiële investering. Voor mensen met een laag inkomen is het vaak niet mogelijk om dit op te brengen, waardoor zij achterblijven. Dit terwijl juist huishoudens met een laag inkomen gebaat zijn bij maatregelen voor duurzamere energie, omdat die vaak ook lagere energiekosten met zich meebrengen.

In verband met het uitbreken van het Corona-virus houden we er rekening mee dat we de fysieke bijeenkomsten in een andere vorm moeten gieten. Dat zal waarschijnlijk grotendeels online moeten gebeuren.

In het Klimaatakkoord is het streven opgenomen dat 50% van een project voor de productie van duurzame energie eigendom is van de lokale omgeving (zowel van inwoners als van bedrijven). Voor projecten geldt dat de vergunningsaanvrager moet aangeven hoe stakeholders (inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen) bij de aanvraag worden betrokken. In Nijkerk is afgesproken dat ontwikkelaars bij elk wind- en zonproject een participatietraject moeten organiseren. Dat gaat in ieder geval om financiële participatie en waar mogelijk om procesparticipatie.

Om de inwoners van gemeente Nijkerk te betrekken zetten we stevig in op communicatie, onder andere door middel van een website, met publiekscampagnes, (online) informatiebijeenkomsten en andere middelen.

De website duurzaam-nijkerk.nl[12] vormt hierbij de basis (dit is een doorontwikkeling van de website wijnijkerk.nl). Als mensen informatie zoeken, zoeken ze dat meestal online. De website geeft daarom niet alleen informatie en achtergrond over de verschillende thema's van de energietransitie (wind- en zonne-energie, duurzame mobiliteit, het besparen van energie, het aardgasvrij maken van wijken en circulaire economie) en activiteiten, het biedt inwoners ook tips en hulp voor het zelf aan de slag gaan. Het verwijst mensen onder meer naar het Energieloket, waar ze individueel advies kunnen vragen aan onze energieambassadeur. De website is hét startpunt voor inwoners en ondernemers bij het bepalen van hun eigen stappenplan om hun huis of pand te verduurzamen. En informeert over alle stappen die de gemeente zet op het gebied van duurzaamheid.

[12] Naam website onder voorbehoud.

Bij zowel financiële als procesparticipatie zijn verschillende partijen betrokken met wiens belangen rekening moet worden gehouden. Figuur 8 geeft daar een beeld bij.

Figuur 11 Betrokken partijen in het participatieproces

Voor financiële participatie zijn er meerdere mogelijkheden. Deze hangen samen met de mogelijkheden die deelnemers hebben om eigen investeringen te doen in duurzaamheidsmaatregelen. In onderstaande tabel staat een overzicht van de verschillende opties:

	Zon op daken	**Energiebesparing**	**Warmte**
Geen mogelijkheid tot eigen investeringen	Postcoderozen op gemeentelijk vastgoed	Project energiebesparing minima	
		Project Inclusiviteit en energiearmoede	
Enige mogelijkheid tot eigen investeringen	Zelf meedoen met een postcoderoos/ fonds met SDE subsidie, of zelf investeren in panelen	Duurzaamheidslening voor energiebesparende maatregelen en warmteoplossingen.	
Veel mogelijkheid tot eigen investeringen		Zelf investeren in energiebesparende maatregelen en warmteoplossingen (NB de infrastructuur hiervoor komt niet ten laste van de inwoner)	

Wat gaan we doen? – klik door op onze projecten

2.3.5 Duurzame mobiliteit

Momenteel gaat zo'n 31% van het energieverbruik op aan mobiliteit. En dat is veel. Het is daarom een belangrijk thema om op in te zetten wat betreft energiebesparing. Het college wil dat het energieverbruik van mobiliteit in 2023 met 5% is verminderd, tot 1050TJ (t.o.v. 1100 TJ nu).
Dat betekent een grote omslag in hoe we verkeer zien en gebruiken: een beweging naar openbaar vervoer, fiets, deelauto's en andere duurzame transportmiddelen is essentieel. Ook op het vrachtvervoer, dat verantwoordelijk is voor 40% van het energieverbruik van mobiliteit, moet flink bespaard worden. Bijvoorbeeld door gezamenlijk te laden en lossen, waardoor er minder kilometers worden gemaakt.

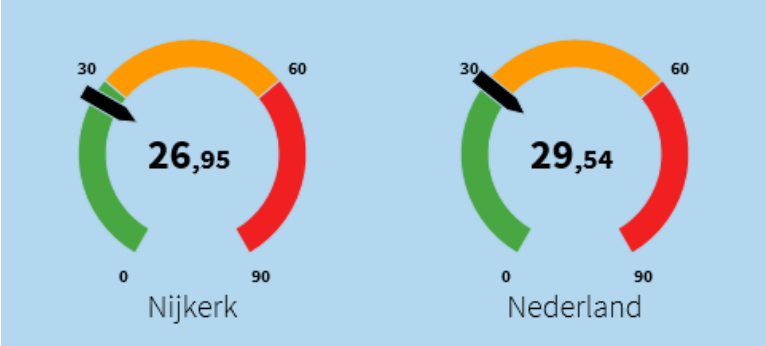

Figuur 12 Energiegebruik verkeer en vervoer in GJ per inwoner (Bron: RWS, 2017)

De gemeente is bezig met het opstellen van een mobiliteitsplan. Daarin wordt gekeken hoe werknemers van de gemeente beter gebruik kunnen maken van duurzame vormen van vervoer. Bijvoorbeeld door een andere reiskostenvergoeding, waardoor gebruik van het OV aantrekkelijker wordt. Of door (elektrisch) fietsen te stimuleren met gunstigere fietsregelingen en -vergoedingen. De verhuizing naar het nieuwe gemeentehuis biedt een mooie kans om fietslaadpunten aan te leggen en extra fietsenstallingen te bouwen.

Elektrische auto's

Een toename van elektrische auto's bevordert duurzame mobiliteit en energiebesparing. Elektrische auto's die rijden op duurzaam opgewekte elektriciteit gebruiken minder fossiele brandstoffen en hun elektromotoren zijn efficiënter dan benzine- en dieselmotoren. Meer elektrische auto's in de gemeente betekent een besparing van ongeveer 5%. In 2023 is naar verwachting 4% van de voertuigen elektrisch, ten opzichte van 1,3% nu. Dit zijn er 1000 in gemeente Nijkerk.

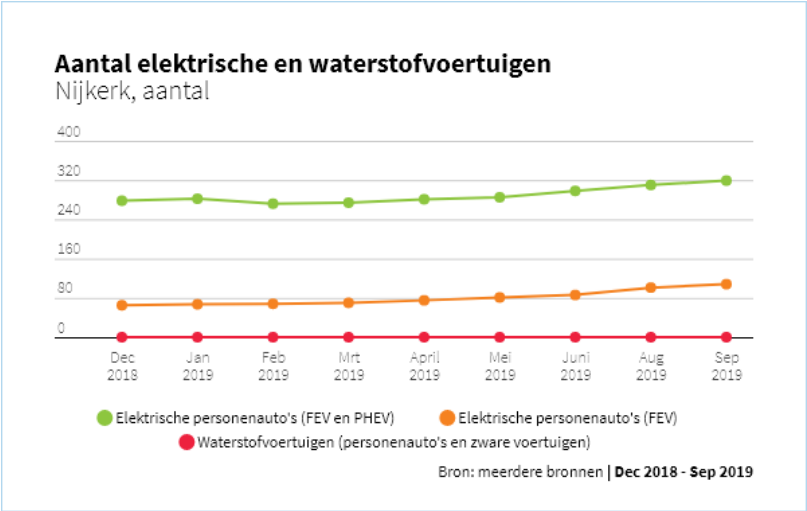

Figuur 13 Groei elektrische auto's in Nijkerk

Het wordt in nieuwe wijken en bij openbare parkeergelegenheden verplicht om van 2% van de parkeerplekken een laadplek te maken. Hiervoor zijn naar schatting 100 laadpalen nodig. Vooralsnog leveren deze palen geen problemen op voor de stroomvoorziening. Om te voorkomen dat elektrisch vervoer in de toekomst wél een probleem creëert in de stroomvoorziening is de Nationale Agenda Laadinfrastructuur uitgerold (de NAL). Deze moet ervoor zorgen dat de laadinfrastructuur geen drempel vormt voor de uitrol van elektrische auto's. In 2020 stelt de gemeente Nijkerk een mobiliteitsvisie op waarin wordt meegenomen hoe de laadinfrastructuur moet meegroeien met de toename in het gebruik van elektrische auto's. De mobiliteitsvisie wordt getoetst aan de NAL.

De ontwikkeling van andere alternatieve brandstoffen wordt nauwlettend in de gaten gehouden. Waar mogelijk worden deze meegenomen in toekomstige versie van het Uitvoeringsprogramma. In de periode 2020-2023 kijken we naar de mogelijkheid van het realiseren van een waterstoftankstation.

Wat gaan we doen? - klik door op onze projecten

2.3.6 Circulaire economie

Een andere manier om CO_2-uitstoot terug te dringen is door het realiseren van een circulaire economie. Een circulaire economie kent geen afval en geen uitval van grondstoffen, doordat het afval de grondstof ís. Alle grondstoffen blijven in het systeem en producten worden zo vormgegeven dat ze in principe oneindig hergebruikt kunnen worden (al dan niet in delen of onderdelen). Door het gebruik van nieuwe grondstoffen uiteindelijk terug te dringen naar nul wordt de uitstoot van CO_2 ook teruggebracht.

Vandaar dat het Nationale Klimaatakkoord aandacht besteedt aan de circulaire economie (zie kader). De landelijke doelstelling is om per 2035 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken.[13] Deze doelstelling is overgenomen in het coalitieakkoord. Hoewel ambitieus, past hij prima bij de proactieve, richtinggevende lijn die de gemeente Nijkerk voor ogen heeft.

De circulaire economie staat in gemeente Nijkerk nog in de kinderschoenen. De eerste stap die daarom gezet wordt is het formuleren van een praktische en hanteerbare circulaire visie. Daaropvolgend komt een Plan van Aanpak, waarin wordt beschreven wat Nijkerk precies wil bereiken op het gebied van circulaire economie en welke fasering voor 2020-2023 daarbij past.

De circulaire economie kan vanuit verschillende invalshoeken benaderd worden: de gemeentelijke organisatie, het bedrijfsleven (met name de industrie) en de Nijkerkse inwoners. Uiteindelijk moeten in alle drie de richtingen stappen worden gezet. Welke richting we eerst in gaan, ligt nog niet meteen voor de hand.

> "In 2050 zien wij een Nederland voor ons met een bloeiende, circulaire en mondiaal toonaangevende industrie, waar de uitstoot van broeikasgassen nagenoeg nul is. We zien een land voor ons waar vernieuwende bedrijven en initiatiefnemers graag willen produceren en innoveren. Een innovatieve maakindustrie met steeds lagere CO2-emissies draagt bij aan onze welvaart, ons welzijn en werkgelegenheid.
> […]
> De opgave voor de industrie vereist een toekomstgerichte publiek-private aanpak waarbij het bedrijfsleven investeert in een duurzame toekomst, de overheid dat gericht faciliteert en ondersteunt en waarin de focus ligt op creatie van (nieuwe) waarde. Centraal staat het doel van de emissiereductie, maar om deze te realiseren en tegelijk onze welvaart te behouden, is een transitie nodig met opbouw van nieuwe activiteiten, ombouw van bestaande en afbouw van de activiteiten die niet meer passen in een klimaatneutrale en circulaire economie in 2050."
>
> Uit: Klimaatakkoord

Een circulaire economie vraagt namelijk om een heel andere manier van denken dan een lineaire economie. Zowel op het gebied van bedrijfsvoering bij de gemeentelijke organisatie, bij de Nijkerkse bedrijven als bij de inwoner, moet er een gedragsverandering plaatsvinden. Het moet voor iedereen vanzelfsprekend worden om grondstoffen zo lang mogelijk in de keten te houden, zodat afval kan worden hergebruikt als grondstof voor nieuwe producten, in plaats van fossiele grondstoffen. De maatregelen die hieraan bijdragen zijn in ontwikkeling. Daarnaast is het van belang om een monitoringstool te ontwikkelen, die de effectiviteit van de genomen maatregelen in kaart brengt. Dit gebeurt door te meten wat het huidige grondstoffengebruik is, hoe dit verandert en wat dat doet met de CO_2-uitstoot.

Momenteel zijn er een aantal projecten gestart rond het thema circulaire economie: er wordt gewerkt aan een beleidskader, we doen mee met regionale initiatieven via Living Lab FV Circulair, de mogelijkheden voor circulaire en duurzame bedrijventerreinen worden onderzocht en we zetten ons in tegen voedselverspilling.

Wat gaan we doen? – klik door op onze projecten

[13] Primaire grondstoffen zijn natuurlijke grondstoffen zoals olie en gas: materialen die worden gebruikt bij het produceren van producten.

Hoofdstuk 3: Aanpak en projecten

In het vorige hoofdstuk heeft u kunnen lezen hoe we van de ambities in de Routekaart en het coalitieakkoord zijn gekomen tot een aantal thema's waarmee we de komende jaren aan de slag gaan. In dit hoofdstuk leest u welke projecten en activiteiten in de periode 2020-2023 zijn gestart of gaan starten. Daarnaast gaat dit hoofdstuk in op de kansen, bedreigingen en randvoorwaarden voor de haalbaarheid van het Uitvoeringsprogramma.

3.1 Inspanningen in het Uitvoeringsprogramma per 2020

In totaal zijn er 40 projecten in het Uitvoeringsprogramma opgenomen. Per thema zijn dat de volgende projecten:

Energiebesparing
De projecten Energieloket, vrijwillige energie-adviseurs, Energetisch renoveren (wijkaanpakken) en prestatieafspraken met woningcorporaties en projectontwikkelaars richten zich op energiebesparing bij huishoudens. De projecten Energieke Regio Nijkerk en Handhaving Energiebesparingsplicht richten zich op energiebesparing bij bedrijven. Energiebesparing bij maatschappelijke gebouwen, gemeentelijk vastgoed label B en de nieuwe locatie van het gemeentehuis gaan over het verduurzamen van de gebouwen in gemeentelijk bezit.

Duurzame warmte en gassen
De Transitievisie Warmte beschrijft hoe Nijkerk van het aardgas af gaat, met een globale planning. De uitvoeringsplannen Wijken Nijkerk Aardgasvrij bevatten per wijk een planning voor wanneer deze aan de beurt is en wat er gaat gebeuren. Het project Eerste wijken transitiegereed doet een onderzoek in twee wijken wat er nodig is om op termijn van het aardgas af te kunnen. De Regionale Structuurvisie Warmte die in het kader van de RES-Warmte wordt opgesteld, geeft handvatten voor het Nijkerkse deel van het regionale RES-bod ten aanzien van warmte. Tot slot wordt bij Restwarmte Bedrijven onderzocht welke bedrijven warmte over hebben die kan worden ingezet voor warmtenetten.

Opwek duurzame elektriciteit
Het Beleidskader Zon beschrijft voorwaarden voor het ontwikkelen van zonneparken in het buitengebied, het Beleidskader Wind doet dit voor wind. De RES behelst regionale afspraken over de realisatie van duurzame opwek per gemeente. Daarnaast is er een drietal projecten geformuleerd:

1. Duurzame verbinding A28 (waaronder de realisatie van 40 hectare aan zonneparken en 2 windturbines);
2. Duurzame opwek in de stad
3. Duurzame opwek op agrarische bedrijfsdaken.

We zijn uitgekomen op deze drie projecten op basis van opgehaalde input bij inwonersbijeenkomsten en expertmeetings. Tijdens deze bijeenkomsten kwam naar voren dat men de voorkeur geeft aan zon op daken boven zon op land; dat bedrijven ook aan de slag moeten, zowel met panelen als met energiebesparing; dat zonnepanelen langs de infra de voorkeur hebben; en dat er zo min mogelijk landbouwgrond moet worden gebruikt. De drie projecten voorzien hierin doordat ze beperkt ruimte geven aan zonnepanelen in het buitengebied en in plaats daarvan focussen op zon op daken en zon op restgronden.

Participatie
Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk inwoners mee kunnen doen met de energietransitie zijn er een aantal projecten op het gebied van participatie opgezet. Het project Lokale Ateliers RES en de Omgevingsvisie betrekt inwoners bij het zoeken naar geschikte locaties voor duurzame opwek. De projecten 'Inclusiviteit en energiearmoede' en 'Energiebesparing mensen met een smalle beurs' richten zich op mensen met een laag inkomen. De projecten 'Zonneparken: bewoners en financiële participatie' en

de Duurzaamheidslening richten zich op het financieel betrekken van inwoners. Daarnaast is participatie meegenomen bij de 3 projecten die bij 'opwek duurzame elektriciteit' zijn genoemd.

Duurzame mobiliteit
Op het gebied van elektrische auto's zijn er drie projecten:

1. Het aanleggen van laadpalen openbare ruimte
2. Het aanleggen van laadpalen centrale parkeerlocaties
3. Het gemeentelijk wagenpark elektrificeren

Voor het verduurzamen van vervoer zijn er de projecten Mobiliteitsmanagement (dat zich richt op medewerkers van de gemeente) en Uitbreiden Fietsnetwerk. Daarnaast kijken we naar de mogelijkheden voor het realiseren van een waterstoftankstation.

Circulaire economie
Op het gebied van circulaire economie zijn er een aantal projecten opgestart:

- Het Beleidskader circulaire economie
- Deelname aan Living Labs FV Circulair
- Circulaire bedrijventerreinen
- Het tegengaan van voedselverspilling bij consumenten

Daarnaast vinden op het gebied van control en finance twee projecten plaats: het opstellen van dashboards en KPI's en het monitoring van de voortgang van het programma door middel van periodieke metingen.

Het overzicht op de volgende pagina geeft in het kort weer welke activiteiten en projecten er momenteel voorzien zijn voor de gehele periode. Het schema ernaast laat zien wat de dwarsverbanden zijn tussen de projecten op de verschillende thema's. In het vorige hoofdstuk staat een inleiding op de verschillende thema's. Een uitgebreide projectbeschrijving per project is te vinden in bijlage 4.

De projecten zijn opgenomen in een voortgangsoverzicht. Dit overzicht laat zien wat de projecten per thema zijn, of het project al gestart is, wat de voorziene duur van het project is en wie erbij betrokken is. Daarnaast staat er per project hoeveel uur en hoeveel geld ervoor geraamd is. De gemeente speelt bij de verschillende projecten verschillende rollen. Dat kan zijn: beleidsmatig, juridisch, faciliterend, vergunningsverstrekkend, coördinerend, of investerend/opdrachtgevend. Het voortgangsoverzicht is te vinden in bijlage 2.

Voor elk project wordt vastgesteld wat het gaat bijdragen aan de doelstellingen. Deze bijdrage wordt vastgelegd, en vervolgens gebruikt om de voortgang te monitoren (zie hoofdstuk 5: monitoren, beoordelen en rapporteren). Aan elk project is een ambtelijke betrokkene gekoppeld, die vanuit de gemeente aan het project meedoet, en de voortgang bewaakt.

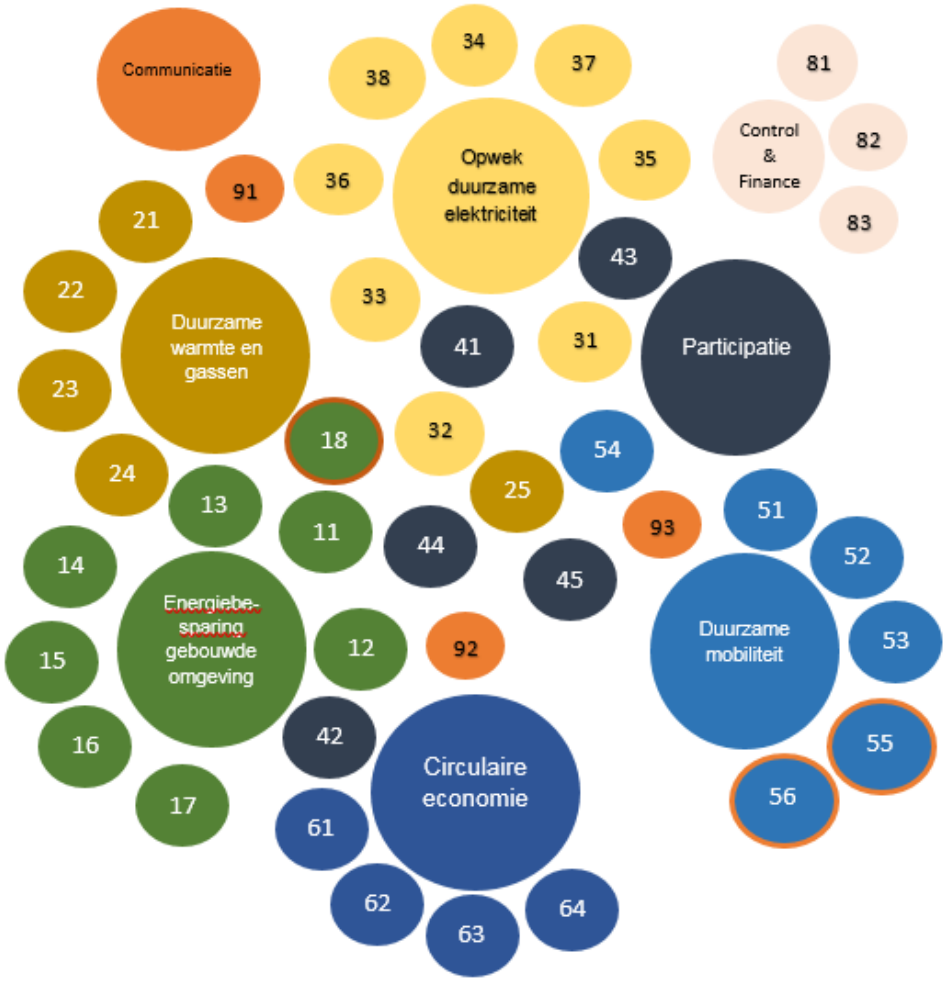

11	Energieloket
12	Vrijwillige energie-adviseurs
13	Project energetisch renoveren (wijkaanpakken)
14	Prestatie-afspraken met woningcorporaties en projectontwikkelaars
15	Energieke Regio Nijkerk (energiebesparing bedrijven)
16	Handhaving energiebesparingsplicht
17	Energiebesparing maatschappelijke gebouwen
18	Gemeentelijk vastgoed label B
19	Nieuwe locatie gemeentehuis (Rabobank)
21a	Van warmteverkenning naar Transitievisie Warmte
21b	Planning 38 wijken
22	Uitvoeringsplannen wijken Nijkerk aardgasvrij
23	Uitvoeringsprogramma Energievisie FoodValley (RES warmte)
24	Restwarmte bedrijven
25	Eerste wijken transitiegereed
31	Beleidskader duurzame opwek zon op land
32	Beleidskader duurzame opwek wind
33	Regionale Energie- en Klimaatstrategie (RES)
34	Duurzame verbinding A28
35	Duurzame opwek in de stad
36	Duurzame opwek op agrarische bedrijfsdaken
37	Faciliteren ontwikkeling 2 Wind-molens
38	Faciliteren ontwikkeling 40 Ha Zonneparken
41	RES en Omgevingsvisie: lokale ateliers (procesparticipatie)
42	Inclusiviteit & Energie armoede
43	Zonneparken: bewoners en financiële participatie (SDE+/postcoderoos)
44	Duurzaamheidslening
45	Energiebesparing mensen met een smalle beurs
51	Laadpalen in de openbare ruimte (2e concessie)
52	Aanleg laadpalen bij centrale parkeer locaties
53	Waterstof tankstation inpassen
54	Aanleg/uitbreiden/optimaliseren fietsnetwerk
55	Gemeentelijk wagenpark electrificeren
56	Mobiliteitsmanagement
61	Beleidskader circulaire economie
62	Deelname Living Labs FoodValley circulair
63	Duurzame/circulaire bedrijventerreinen
64	Tegengaan voedselverspilling bij consumenten
81	Dashboard & KPI's opstellen
82	Monitoring voortgang programma
83	Nulmeting
91	Communicatie: website
92	Communicatie: campagne
93	Communicatie: educatie

3.2 Communicatie

Het is belangrijk dat inwoners en belangenorganisaties op de hoogte zijn van wat er speelt op het gebied van duurzaamheid. Daarnaast moet de gemeente inwoners en bedrijven 'verleiden' om mee te doen. Het is verstandig dat zij hun huis isoleren, dat ze elektrisch gaan rijden, van het aardgas af gaan, enzovoorts. Tijdig, volledig, eerlijk en op een aantrekkelijke manier communiceren draagt bij aan het draagvlak onder inwoners, ondernemers en belangenorganisaties.

Om hier invulling aan te geven is door het bureau Off the Grid een basis gelegd voor de communicatie-strategie. Deze basis gebruiken we om verder op voort te bouwen. De communicatie-adviseur Duurzaamheid neemt deze taak op zich. Zij kan gaandeweg het proces bijstellen of aanvullen. Voorbeelden van activiteiten zijn het schrijven van persberichten, het bijhouden van een website als deze actueel gemaakt is, radio-interviews, het organiseren van ambassadeurs-meetings, nieuwsbrieven, het schrijven van blogs, enzovoorts. Daarnaast ontwikkelen we nieuwe middelen zoals een vernieuwde website, informatiefolders, lespakket voor scholen, animatiefilmpjes, posters, etc.

3.3 Kansen, bedreigingen en randvoorwaarden

Het Uitvoeringsprogramma draagt bij aan een toekomstbestendig Nijkerk. Daarnaast bestaat er een aantal koppelkansen. Een koppelkans is een mogelijkheid om twee zaken of problemen tegelijkertijd aan te pakken. Hierdoor is er minder tijd, geld en energie voor nodig, terwijl je wel dezelfde doelen behaalt. Een beschrijving van deze kansen, de bedreigingen en de randvoorwaarden die het programma kent, leest u hieronder.

3.3.1 Kansen

- Duurzame gemeente in de regio: Nijkerk loopt voorop in de regio met het stellen van concrete doelen voor het bereiken van de landelijke doelstellingen. Hiermee kan Nijkerk zich in potentie profileren als meest duurzame gemeente in de regio. Dat maakt de gemeente aantrekkelijk voor nieuwe inwoners en kan kansen bieden voor de lokale economie.

- Asbestsanering en zon op agrarische daken: vorig jaar is er geld beschikbaar gekomen vanuit het stimuleringsprogramma asbestverwijdering. Oude daken met asbest zijn vaak niet dragend, waardoor er ook geen zonnepanelen op kunnen worden geplaatst. Door bijvoorbeeld een subsidie voor het verwijderen van asbest te koppelen aan een verplichting voor het plaatsen van panelen op een nieuw en dragend dak sla je twee vliegen in één klap.

- Nijkerk op de kaart met een waterstoftankstation (centraal gelegen in Nederland): Waterstof als brandstof voor motorvoertuigen is volop in ontwikkeling. Deze brandstof is bruikbaar voor zowel personenauto's als voor vrachtverkeer. Het plaatsen van een centraal gelegen waterstoftankstation maakt het mogelijk om vrachtwagens schoon te laten rijden. In combinatie met de zeer gunstige ligging van de gemeente langs 2 snelwegen kan Nijkerk uitgroeien tot het logistieke centrum voor de bevoorrading van de randstad.

- Verbetering van de waterkwaliteit door hergebruik van de afvalwarmte van het RWZI (de rioolwaterzuiveringsinstallatie): bij het waterzuiveringsproces van de RWZI komt veel warmte vrij. Momenteel wordt deze warmte nog lang niet altijd benut. Dit betekent dat die warmte met het afvalwater vrijkomt op plekken waar je dit niet wilt hebben: in natuurwater. Dat heeft effect op de kwaliteit van het water. Hogere temperaturen betekent bijvoorbeeld meer kans op groei van algen en bacteriën. De afvalwarmte kunnen we beter benutten voor een warmtenet waarmee je huizen kunt verwarmen. Hierdoor hoeft er minder warmte te worden opgewekt en bespaar je energie. Daarnaast heeft het een gunstig effect op de waterkwaliteit.

- Verbinding: de energietransitie is iets wat we met z'n allen moeten doen. Dat betekent dat er ook kansen liggen om nieuwe verbindingen te leggen tussen groepen mensen, tussen buurtbewoners, tussen gemeente en inwoners, en tussen bedrijven en inwoners.

3.3.2 Bedreigingen

- Energiearmoede: de energietransitie vergt veel participatie van bewoners en gaat ervan uit dat veel mensen ook financieel meedoen. Bijvoorbeeld door te investeren in zonnepanelen en isolatie. Er zijn echter behoorlijk wat mensen die zo'n kleine beurs hebben, dat ze moeite hebben met het betalen van de energierekening. Zij hebben geen geld om te investeren in duurzaamheidsmaatregelen. Terwijl een investering in energiebesparende maatregelen juist een flinke besparing op hun energierekening oplevert. Bovendien is de kans groot dat we als gemeente onze doelstelling om energieneutraal te worden niet halen wanneer niet iedereen mee kan doen.

- Gebrek aan innovatie: de energietransitie legt veel druk op het bestaande elektriciteitsnetwerk, doordat elektriciteit veel vaker ingezet gaat worden als energiebron (in plaats van aardgas). Daarnaast groeit het aantal zonnepanelen en windmolens. Deze produceren elektriciteit dat weer het net ín zal moeten. In het programma gaan we ervan uit dat de techniek zich voldoende ontwikkelt om op tijd deze zwaardere belasting van het net op te vangen. Een andere optie is dat er technieken beschikbaar komen die minder vragen van het net. Dit blijven voorlopig echter aannames.

- Financiering: het programma gaat veel geld kosten, zowel nu als in de toekomst. Momenteel komen er veel duurzaamheidssubsidies vanuit het rijk, zowel voor gemeentes als voor particulieren en bedrijven. Dat maakt het voor alle partijen aantrekkelijker om mee te doen. Hoewel het rijk duurzaamheid hoog op de agenda heeft staan, is niet gegarandeerd dat dit in de toekomst zo blijft, waardoor subsidies mogelijk ook wegvallen. Wanneer landelijke financiering wegvalt, wordt het lokaal nog lastiger om invulling aan het programma te geven.

- Gebrek aan betrokkenheid van inwoners: De opgave vraagt om maatschappelijke bewustwording. Er zijn veel mensen voor wie de energietransitie nog niet zo leeft. Deze mensen komen niet uit zichzelf in beweging en voelen zich waarschijnlijk ook niet aangesproken door oproepen om mee te denken en mee te doen. Hoe zorg je ervoor dat ook deze mensen meegaan? Een mogelijkheid hiertoe is het opzetten van een uitgebreide publiekscampagne. Daarnaast vraagt het om wijk- en buurtaanpakken, waarbij buurtgenoten elkaar kunnen stimuleren om mee te doen met de transitie.

- Groei van de gemeente: Nijkerk groeit komende jaren qua inwoners, het aantal bedrijven en de ruimte die nodig is voor recreatie. Daardoor bestaat het risico dat het energiegebruik toe neemt in plaats van afneemt. Ten opzichte van het peiljaar 2017 is het inwonersaantal nu al met 3% gegroeid. Deze groei betekent dat er in elke energiebesparingsmaatregel extra gecompenseerd moet worden voor hoeveel energie er in totaal bespaard moet worden. De gewenste afname in energiegebruik is dus absoluut gezien waarschijnlijk groter dan je zou verwachten op basis van de gegevens uit het peiljaar.

3.3.3 Randvoorwaarden

- Voorbeeldfunctie gemeentelijke organisatie: het is voor de gemeente Nijkerk een grote opgave om in 2050 energieneutraal te zijn. Alle partijen in de samenleving moeten zich daarvoor inzetten. De gemeentelijke organisatie moet hierbij een voorbeeldfunctie innemen, door zelf waar mogelijk in te zetten op bijvoorbeeld duurzame energie, zuinige gebouwen en circulaire inkoop. Wil je een geloofwaardige afzender zijn, hou dan vast aan het motto: *practice what you preach*.

- Gedragen door de interne organisatie en maatschappij: Om het Uitvoeringsprogramma te laten slagen, moet het gedragen worden door de organisatie en door de samenleving. Er zijn veel stakeholders bij betrokken die zelf ook een rol moeten gaan spelen. Als zij niet achter het programma staan, dan zal het moeilijk te realiseren zijn. Ook binnen de organisatie moeten mensen goed aangehaakt worden en blijven.

- Creëren van verantwoordelijkheidsgevoel bij alle stakeholders: het Uitvoeringsprogramma is in ieders belang, omdat het uiteindelijk een houdbare toekomst voor iedereen waarborgt. Het is daarom op zijn plaats om bij iedereen een stukje verantwoordelijkheid neer te leggen.

Hoofdstuk 4: Inrichten programmaorganisatie en middelen

4.1 Bestuurlijk opdrachtgeverschap

Het programma Nijkerk Energieneutraal 2020-2023 omvat het thema Duurzaamheid uit het coalitieakkoord 2018-2022. Daarom omsluit het niet één aandachtsgebied (lees: de portefeuille van een wethouder), maar raakt het drie (duurzame) aandachtsgebieden: energietransitie, duurzame mobiliteit en circulaire economie. Het is dan ook niet meer dan logisch dat vanuit het college B&W de drie betrokken wethouders lid zijn van de bestuurlijke stuurgroep. Naast de bestuurlijke opdrachtgever is er ook een ambtelijke opdrachtgever, die zorgt voor benodigde budgetten en resources. Vooralsnog zijn de drie betrokken wethouders en de ambtelijk opdrachtgever opgenomen in de stuurgroep “Uitvoeringsprogramma Nijkerk Duurzaam 2020-2023.

Naast een bestuurlijke stuurgroep zou het goed zijn om een bredere stuur- of klankbordgroep in te stellen. Participatie vanuit bewonersgroeperingen en het bedrijfsleven in deze stuur- of klankbordgroep is van toegevoegde waarde, omdat daarmee wordt gegarandeerd dat de geluiden uit de samenleving worden meegenomen, wat meer draagvlak oplevert. Deelnemers dienen wel te beschikken over draagvlak en vertrouwen binnen hun gelederen. Zij dienen her- en erkend te worden in hun positie als sleutelfiguur binnen de maatschappij, bij bewonersgroeperingen, het bedrijfsleven en eventueel bij andere stakeholders. De invulling van deze brede stuurgroep is nog niet opgestart.

4.2 Organisatie(structuur)

Onderstaand figuur geeft weer hoe de beoogde invulling van het programma eruitziet:

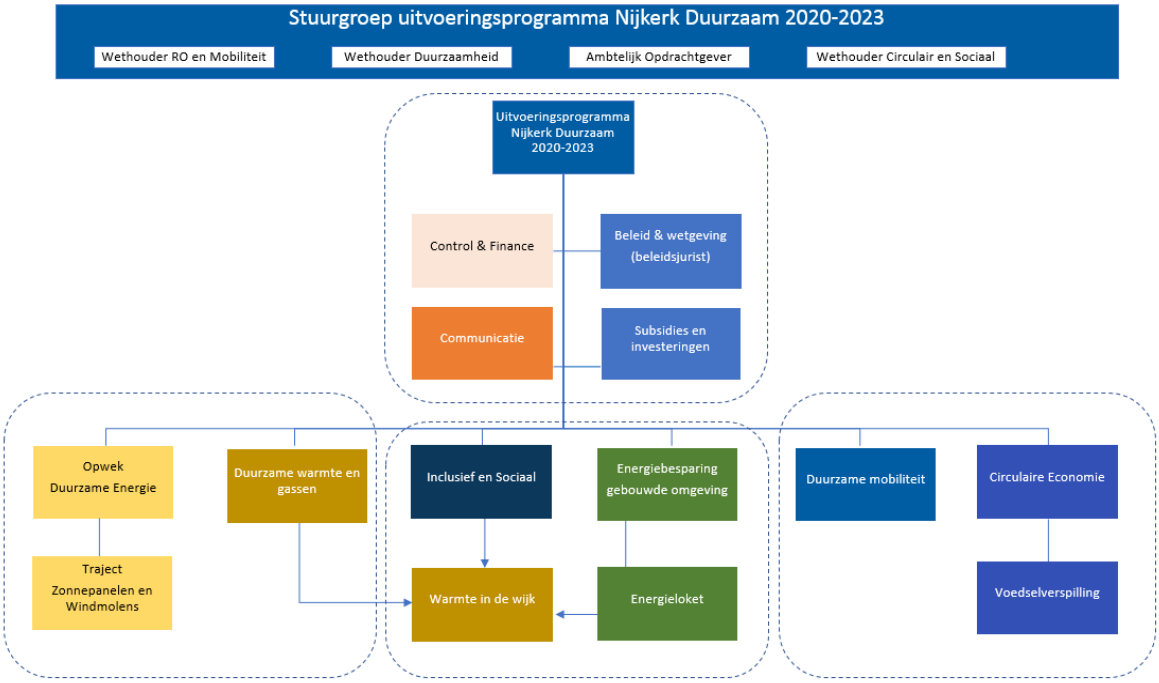

Tot nog toe lag onze aandacht hoofdzakelijk bij het formuleren van een visie op duurzaamheid en op de strategie (zoals de Routekaart, een warmteverkenning, etc). Het Uitvoeringsprogramma werkt de doelen van de Routekaart verder uit en vertaalt deze naar projecten. De rol die wij hier bij innemen is coördineren, processen begeleiden, faciliteren, en ondersteunen. Bewoners en bedrijven kunnen bij ons terecht met hun vragen en worden bijgestaan in het behalen van hun eigen duurzame ambities. Het behalen van hun eigen ambities kan vervolgens ook weer bijdragen aan de algehele doelstelling voor de hele gemeente.

De gemeente vervult in het programma de rol van aanjager, en initieert en stimuleert. Uiteindelijk zal elke speler zelf actie moeten ondernemen. Ook binnen de gemeentelijke organisatie worden er vanuit het programma lijnen en activiteiten uitgezet. Uiteindelijk worden deze overgedragen aan de lijnorganisatie.

4.3 Inzet middelen

Bij de behandeling van de eerste Bestuursrapportage (1e Berap) en de Voorjaarsnota 2020 wordt de financiële doorvertaling van dit Uitvoeringsprogramma (incl. FTE's) inzichtelijk gemaakt en integraal afgewogen. De daarbij behorende besluitvorming door de gemeenteraad zal vervolgens in deze paragraaf worden doorvertaald. Het vaststellen van de aldus ontstane, definitieve versie van het Uitvoeringsprogramma is een bevoegdheid van het college.

De Routekaart voorziet in 7,3 FTE extra inzet voor duurzaamheid. Voorlopig wordt ingezet op het invullen van 2,5 FTE extra (raadsbesluit juni 2019). Dit houdt in dat er voor 2020 in totaal 4,46 FTE beschikbaar is voor het Uitvoeringsprogramma op basis van de initiële loonschalen (2019). Door vertrek van medewerkers en inhuur van nieuwe krachten zal het totaal van 4,46 FTE inzet kunnen variëren op basis van loonschalen en/of inhuur.

De functies die als eerste worden ingevuld zijn:

1. *Communicatie-adviseur Duurzaamheid (0,6 FTE).* Deze rol valt binnen het team communicatie, maar de adviseur doet alleen de communicatie voor het thema duurzaamheid. (reeds aangenomen)
2. *Coördinator warmte (0,8 FTE).* Het voorwerk voor duurzame warmte wordt al uitgevoerd. Het zwaartepunt voor deze functie ligt bij de transitie warmte.
3. *Beleidsmedewerker duurzaamheid (0,8 FTE).* Deze functie houdt zich bezig met beleid en juridische zaken.

In samenspraak met alle betrokken teams wordt er gekeken naar een verdere invulling van het programmateam.

De verwachting is dat voor het behalen van de ambities de geraamde 7,3 FTE uit de Routekaart benodigd zijn. Indien nodig wordt hiervoor bij de actualisatie van het programma in 2022 een plan opgesteld. In dat geval zou 3,8 FTE worden ingezet op coördinerende rollen. Deze coördinatoren gaan op de zes thema's activiteiten opzetten en uitvoeren. Voor de thema's duurzame mobiliteit en circulaire economie worden deze rollen ingevuld binnen de bestaande bezetting.

De programma-organisatie zou bestaan uit programmamanagement, beleid en juridische zaken, control en finance, en communicatie. Daarnaast dient er iemand aangetrokken te worden die het onderdeel subsidies en investering oppakt.

4.4 Geld (financiële raming)

Bij de behandeling van de eerste Bestuursrapportage (1e Berap) en de Voorjaarsnota 2020 wordt de financiële doorvertaling van dit Uitvoeringsprogramma inzichtelijk gemaakt en integraal afgewogen. De daarbij behorende besluitvorming door de gemeenteraad zal vervolgens in deze paragraaf worden door vertaald. Het vast stellen van de aldus ontstane, definitieve versie van het Uitvoeringsprogramma is een bevoegdheid van het college.

In de Routekaart is een ingroeimodel opgesteld voor personeelskosten. Het is de bedoeling om de energietransitie in te vullen door gebruik te maken van zoveel mogelijk vast personeel. De opgave is groot en complex. Het werken met vast personeel wat geruime tijd aan het Uitvoeringsprogramma verbonden blijft heeft derhalve de voorkeur. De geraamde inzet voor 2020 en 2021 is in lijn met de in juni 2019 gemaakte afspraken in de gemeenteraad.

Separaat aan de kosten voor inzet van vaste medewerkers en inhuur van flexibele inzet, is over alle projecten ook een raming gemaakt van de bijkomende proceskosten (o.a. kosten voor communicatie, bijeenkomsten, inhuur extern advies, financiële bijdrage aan de RES, etc.). Een detailoverzicht van deze kosten is opgenomen in bijlage 3.

Hoofdstuk 5: Monitoren, beoordelen en rapporteren

5.1 Waarom wordt er gemonitord?

De ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn is geen kleine opgave. Om ervoor te zorgen dat we op de juiste weg zitten, is het dan ook uiterst belangrijk om de voortgang goed te monitoren. Zodat we vertraging tijdig kunnen opsporen en - waar nodig - een extra impuls kunnen geven aan projecten. Om deze voortgang te monitoren bouwt het team bedrijfsvoering van de gemeente Nijkerk een dashboard. Dit dashboard geeft enerzijds weer wat de prestaties van de verschillende projecten zijn en anderzijds welke kosten er gemaakt zijn en wat de benutting van het afgesproken budget is.

Ook zal worden weergeven hoe zich dit verhoudt tot de totale benodigde prestaties (de vastgestelde doelen) en de beschikbare financiële middelen. In beginsel wordt de voortgang gemeten aan de hand van de doelstellingen die in de Routekaart Nijkerk Energieneutraal zijn vastgesteld. Deze zijn weergegeven in Hoofdstuk 2.2: Doelstellingen.

Daarnaast wordt voor elk project weergegeven wat ze in potentie kunnen bijdragen aan de doelstellingen. Ook de losse projecten met een kwantificeerbaar resultaat zullen in het dashboard worden opgenomen, zodat we kunnen meten hoe de voortgang per project is.

5.2 Het monitoringsproces

Om de voortgang te kunnen monitoren, worden de volgende activiteiten ondernomen:

1. Het team bedrijfsvoering stelt dashboards op, met enerzijds de prestaties en anderzijds de kosten
2. De doelstellingen worden gekwantificeerd, zowel de algemene doelstellingen als die per project.
3. Er wordt een nulmeting gedaan. Voor het monitoren van de voortgang is het van belang om te weten waar je vandaan komt. Stap 2 en 3 zullen naar verwachting – gezien de drukte bij bedrijfsvoering - worden uitbesteed aan een externe partij. Deze partij zal de benodigde gegevens verzamelen voor de nulmeting en zo de doelstellingen meetbaar maken.
4. In overleg met bedrijfsvoering worden periodiek gegevens verzameld om zo de voortgang te meten en te rapporteren. Deze gegevens zullen van dezelfde bron afkomstig zijn als bij de nulmeting en worden gebruikt om te laten zien waar we gedurende de realisatie staan. De Klimaatmonitor is een mooi voorbeeld van deze methode.

Twee keer per jaar, parallel c.q. voorbereidend aan de Planning & Control-cyclus in juni en december, vindt er een meting van de voortgang plaats. Team bedrijfsvoering voert deze meting uit. Aan de hand van de voortgangsmeting wordt bepaald welke projecten goed lopen, welke projecten een extra impuls nodig hebben of misschien stopgezet dienen te worden. Nadere informatie volgt zodra de dashboards zijn opgesteld en de nulmeting is gedaan. De monitoring wordt vastgelegd in een eigen rapport.

5.3 Planning

Planning		
Opstellen dashboards	Kwartaal 2	2020
Kwantificeren doelstellingen	Kwartaal 2	2020
Nulmeting	Kwartaal 3	2020
Periodiek verzamelen gegevens	Kwartaal 2 en 4	2020 t/m 2023

Bijlage 1: Achtergronddocumenten

De wens om gemeente Nijkerk te verduurzamen staat niet op zichzelf. Deze wens vindt zijn plek in een breder politiek en bestuurlijk duurzaamheidskader van regionale en nationale overheden. Er worden afspraken gemaakt en convenanten gesloten om internationale, nationale en regionale duurzaamheidsdoelen voor 2035 en 2050 te kunnen behalen.

De omgeving waarbinnen het Uitvoeringsprogramma Nijkerk Energieneutraal 2020-2023 wordt opgehangen, wordt voornamelijk gevormd door:

1. Het Klimaatakkoord van Parijs: een afspraak tussen 174 landen om de verdere opwarming van de aarde tot 2050 te beperken tot maximaal 2°C.
2. De Klimaatwet van 2 juli 2019: een wet die uitgaat van 49% minder uitstoot in 2030 en 95% minder uitstoot in 2050 ten opzichte van 1990, en een CO_2-neutrale elektriciteitsproductie in 2050.[14]
3. Het Nationaal Klimaatakkoord: een samenhangend pakket aan voorstellen waarmee het CO_2-reductiedoel in 2030 gerealiseerd kan worden (Den Haag 28 juni 2019).
4. Gelders Energie Akkoord: een samenwerking tussen meer dan 200 organisaties en instellingen in de provincie Gelderland die streven naar een klimaatneutraal[15] Gelderland in 2050.
5. ZonneWIJzer: de Gelderse gebiedsgids voor zonne-energie. De ZonneWIJzer is een handreiking vol met tips en aanbevelingen voor het ruimtelijk inpassen van zonneparken in de verschillende landschapstypen die de Provincie Gelderland rijk is.
6. Routekaart Energieneutraal[16] Nijkerk 2050: een document dat in beeld brengt hoe Nijkerk kan toewerken naar een energieneutrale toekomst (opgesteld door Bureau Overmorgen, 13 mei 2019, vastgesteld in de gemeenteraad Nijkerk per juni 2019).
7. Gemeente Nijkerk Aardgasvrij: een rapport opgesteld door adviesbureau DWA op 28 maart 2019 dat verkent wat de mogelijkheden zijn om Nijkerk aardgasvrij te maken.
8. Ruimtelijke analyse Nijkerk: een rapport opgesteld door adviesbureau Bosch & van Rijn op 6 december 2018 dat de potentie van duurzame energie uit wind in kaart brengt, en die is geactualiseerd per 12 januari 2020
9. De Regionale Energie Strategie: de regionale doelstellingen voor de opwek van duurzame energie om landelijk tot 35 TWh duurzame opwek op land te komen in 2030.

Deze documenten vormen de basis voor het Uitvoeringsprogramma, en zijn verder aangevuld met de input van andere specialisten en diverse belanghebbenden zoals belangenorganisaties, inwoners en bedrijven uit de gemeente Nijkerk. Het meest relevante document in dit rijtje is de Routekaart Energieneutraal Nijkerk 2050. Deze beschrijft globaal de stappen die de gemeente Nijkerk op het gebied van de energietransitie wil zetten om in 2050 energieneutraal te zijn.

14 CO_2-neutraal wil in dit rapport zeggen dat er netto geen CO_2 wordt uitgestoten bij het verbruik van fossiele brandstoffen.
15 Klimaatneutraal wil zeggen dat er geen broeikasgassen, zoals methaan, lachgas en CFK's, worden uitgestoten.
16 Energieneutraal wil in dit rapport zeggen dat de hoeveelheid gebruikte energie gelijk is aan de hoeveel opgewekte energie binnen vastgestelde grenzen (gemeente, regio, provincie).

Bijlage 2: Voortgangsoverzicht projecten

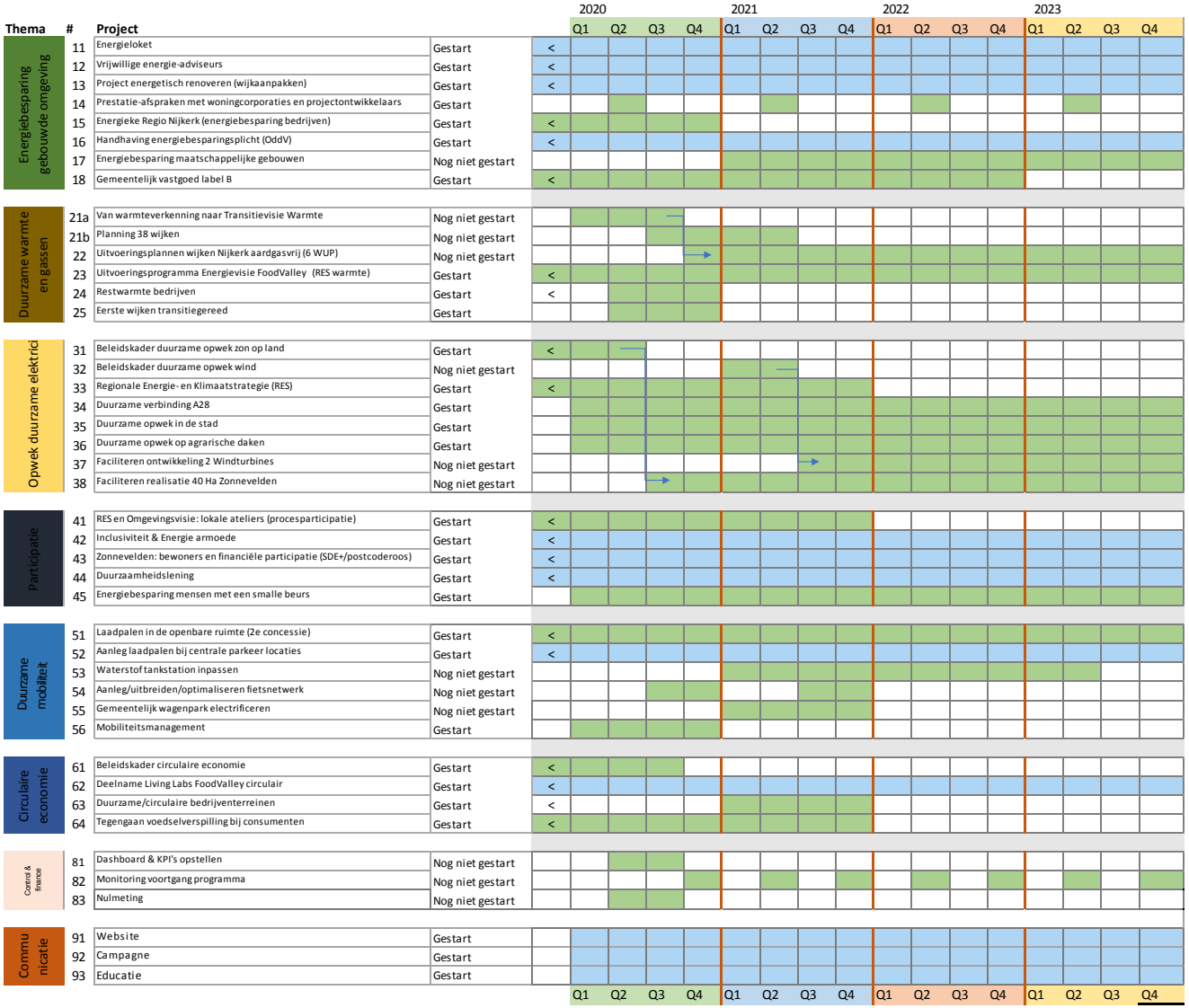

Bijlage 3: Begroting

[Begroting wordt toegevoegd na vaststelling door College]

Bijlage 4: Projectenlijst

Energiebesparing in gebouwde omgeving

11 Energieloket

Doel	Het onafhankelijk informeren en adviseren van inwoners van Nijkerk over energiebesparing, zodanig dat inwoners snellere en betere beslissingen nemen om hun woning te verduurzamen.
Aanpak	Het energieloket fungeert als een vraagbaak: mensen kunnen bellen of hun vraag mailen. Bijvoorbeeld over welke subsidies er beschikbaar zijn. Het energieloket is een samenwerkingsproject van de regio FoodValley. Het energieloket wordt op dit moment ingevuld door de energiecoöperatie ValleiEnergie.
Resultaat	De beantwoording van 240 vragen per jaar, middels telefoon, e-mail of informatiebijeenkomsten.
Partners	Gemeente, ValleiEnergie, Regio FoodValley
Trekker	Gemeente Nijkerk
Planning	Doorlopend vanaf 2016
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Communicatie, coördinatie

12 Vrijwillige energie-adviseurs

Doel	Nijkerkers enthousiast maken om hun eigen woning energetisch te renoveren, dan wel transitie-gereed te maken.
Resultaat	Meer woningen in Nijkerk hebben isolatie, isolerend glas, zonnepanelen, warmtepomp etc.
Aanpak	Een aantal deskundige Nijkerkers, die zelf hun woning energetisch hebben gerenoveerd dienen als aanspreekpunt voor wijkgenoten die zelf ook aan de slag willen. De gemeente houdt deze adviseurs op de hoogte met informatie, aanbod en activiteiten op dit gebied. Adviseurs informeren huiseigenaren hierover en verwijzen zo nodig door naar Energieloket. Huiseigenaren kunnen zich aanmelden voor een afspraak. Dan komt een adviseur langs. Die doet een ronde door het huis een geeft aan waar er bespaard kan worden. Daarvoor hebben zij een cursus gedaan en hebben zij een koffer met meetinstrumenten.
Partners	Regio FoodValley, gemeente, inwoners
Trekker	Gemeente
Planning	Continu
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Financier.

13 Project energetisch renoveren (wijkaanpakken)

Doel	Eigenaren van koopwoningen stimuleren om energiebesparende maatregelen te nemen.

Resultaat	5 wijkaanpakken per jaar, waarbij gemiddeld 3000 huishoudens per jaar worden benaderd.
Aanpak	Mensen worden via informatiebijeenkomsten geïnformeerd over de mogelijkheden en voordelen van het duurzaam renoveren van hun woning. De wijkaanpakken worden uitgevoerd in samenwerking met het Energieloket. Bij een wijkaanpak worden alle bewoners van een wijk benaderd. Dit gebeurt niet alleen via een huis-aan-huis-brief, maar ook door aan te bellen en via informatiebijeenkomsten. De aanpak en de resultaten worden jaarlijks geëvalueerd.
Partners	Gemeente, ValleiEnergie, regio FoodValley
Trekker	Gemeente
Planning	Continu
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Communicatie, coördinatie

14 Prestatieafspraken met woningcorporaties en projectontwikkelaars

Doel	Het gefaseerd verduurzamen van huurwoningen die in eigendom zijn van de woningcorporaties.
Resultaat	Een gefaseerd plan vanuit de woningcorporaties om de woningen te isoleren en te voorzien van zonnepanelen als één van de prestatie-afspraken.
Aanpak	Ieder jaar maakt de gemeente prestatieafspraken met de woningcorporaties over het woningaanbod van de corporaties. In de gemeente Nijkerk zijn dit de corporaties De Alliantie en WSN. In deze prestatieafspraken is aandacht voor bijvoorbeeld het aandeel sociale huurwoningen en huisvesting van statushouders, maar ook energie maakt hier deel van uit. Indien er bij het project Energiebesparing Minima structurele gebreken bij huurwoningen op het vlak van energiezuinigheid boven tafel komen, deze zullen als input worden gebruikt voor de prestatieafspraken.
Partners	Gemeente, WSN, de Alliantie.
Trekker	Gemeente
Planning	Jaarlijks
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Trekker

15 Energieke Regio Nijkerk (energiebesparing bedrijven)

Doel	Bedrijven stimuleren om energie te besparen en op te wekken.
Resultaat	60 deelnemende bedrijven in 1,5 jaar.
Aanpak	Dit project is bedoeld om bedrijven te stimuleren om energie op te wekken en te besparen. Een gunstige business case staat hierbij centraal. Het motto is: “Wij helpen u graag te verdienen aan duurzaamheid.” Onafhankelijke adviseurs brengen in kaart waar de kansen m.b.t energiebesparing liggen voor de deelnemende bedrijven. Gestart wordt door een groep van 20 à 25 koplopers uit de gemeente. Een groot gedeelte heeft zich aangemeld tijdens een startbijeenkomst (feb. 2018) bij de Rabobank. Vervolgens breidt het netwerk zich uit, met uiteindelijk 60 deelnemende bedrijven die elkaar inspireren en investeren in energiebesparende maatregelen.
Partners	Gemeente, BHN, NOV, Hartje Hoevelaken, Rabobank, Provincie Gelderland
Trekker	Stichting Energieke Regio

Planning	In 2019 is subsidie toegekend. Deze moet binnen 1,5 jaar benut worden. Deze is beschikbaar voor energieadviesgesprekken, waarin wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn tot besparing.
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Initiator, cofinancier, coördinatie, meedenken, communicatie, voorzitter stuurgroep

16 Handhaving energiebesparingsplicht (OddV)

Doel	Bedrijven nemen de wettelijk verplichte energiebesparende maatregelen.
Resultaat	35 bedrijven per jaar worden gecontroleerd op het onderdeel energie.
Aanpak	Volgens de wet Milieubeheer zijn bedrijven met een verbruik van meer dan 25.000 m^3 gas of meer dan 50.000 kWh elektriciteit per jaar verplicht om energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder uit te voeren. Daarnaast zijn grotere bedrijven (met een omzet van meer dan €50 miljoen of meer dan 250 medewerkers) volgens Europese wetgeving verplicht om onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden om energie te besparen (de zgn. EED, Energy Efficiency Directive). In Nijkerk wordt de handhaving gedaan door Omgevingsdienst de Vallei (OddV). In Nijkerk gaat het om circa 500 bedrijven die onder de Wet Milieubeheer vallen en daaronder bedrijven ook onder de EED vallen. Hiervan worden er 35 per jaar daadwerkelijk gecontroleerd. Daarnaast wordt een onderzoek uitgevoerd naar de 10 grootste energieverbruikers.
Partners	OddV, bedrijven, gemeente, Stichting Energieke Regio
Trekker	OddV
Planning	Continu. In 2019 zijn de eerste bedrijfsbezoeken al gedaan.
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Opdrachtgever

17 Energiebesparing maatschappelijke gebouwen

Doel	Energiebesparing en -opwek bij scholen, sportaccommodaties en zorglocaties; tevens het binnenklimaat verbeteren, kosten besparen en comfort verhogen.
Resultaat	Nog nader te omschrijven
Aanpak	- In de gemeente Nijkerk zijn 20 scholen voor basisonderwijs en 4 scholen voor voortgezet onderwijs. Wij gaan uit van een deelname van 10 scholen aan het project. - De gemeente kent diverse binnensportaccommodaties: Sporthal Corlaer, Sporthal Watergoor, Sporthal Strijland, sportzaal De Baggelaar, sportzaal Ridderspoor en het Jaap van der Krol zwembad. De accommodaties Watergoor, Strijland, Corlaer en De Baggelaar worden geëxploiteerd door Sport, Recreatie en Onderwijsvoorzieningen (SRO). Het zwembad is in 2018 opgeleverd en wordt geëxploiteerd door Optisport. Wij gaan uit van deelname van 5 binnensportaccommodaties en 5 buitensportaccommodaties. - Eventueel aansluiten bij Green Deal Duurzame Zorg 2.0
Partners	Gemeente, scholen, sportorganisaties, zorginstellingen, externe partners.
Trekker	Gemeente
Planning	2021 t/m 2023

OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren gemeente	Zie begroting
Rol gemeente	Initiatief, financiering

18 Gemeentelijk vastgoed label B

Doel	Het gemeentelijk vastgoed kent in 2022 gemiddeld label B. Alle gemeentelijke kantoren zijn in 2023 maximaal label C. Alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder zijn genomen in uiterlijk 2021.
Resultaat	Een onderzoek waarin staat welke maatregelen uitgevoerd dienen te worden en het opnemen van de maatregelen in de MJOP.
Aanpak	Starten met uitvoeren van energiescans voor het uitgeven van nieuwe energielabels. Daaruit volgen adviezen voor in te voeren maatregelen.
Partners	Gemeente, extern adviesbureau
Trekker	Gemeente
Planning	2020-2022
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Initiator, beheerder gebouwen, financiën.

Duurzame warmte en gassen

21 Van warmteverkenning naar transitievisie warmte

Doel	Inzicht in de wijze waarop (uiterlijk in 2050) gebouwen verwarmd kunnen worden zonder aardgas.
Resultaat	21A. Een visie met daarin een overzicht van de alternatieven voor aardgas en de implicatie daarvan, een analyse van de kosten, en per buurt/wijk het meest geschikte alternatief. De visie wordt vastgesteld door de gemeenteraad en wordt samen met belangrijke partners als woningcorporaties, netbeheerder en waterschap opgesteld. 21B. Een planning t.b.v. de 38 wijken, waarin wordt beschreven wanneer welke wijk wordt getransformeerd en welk alternatief op aardgas daarvoor wordt ingezet.
Aanpak	De warmtevisie wordt opgesteld door een extern advies bureau, waarbij de gemeente regievoerder/opdrachtgever is en stakeholders zoals netbeheerder, woningcorporaties en waterschap betrokken zullen worden. Er vinden diverse bijeenkomsten plaats en er moet informatie worden uitgewisseld.
Partners	Gemeente, Liander, WSN, de Alliantie, Waterschap Vallei en Veluwe.
Trekker	Gemeente
Planning	Start begin 2020, planning van de wijken wordt april 2021 opgeleverd.
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Regie

22 Uitvoeringsplannen wijken Nijkerk aardgasvrij (WuP)

Doel	Uiteindelijk moeten alle huizen in Nijkerk aardgasvrij worden. Dit zal per wijk bewerkstelligd worden.
Resultaat	Per wijk een 'WuP' (wijkuitvoeringsplan) om van het aardgas af te gaan
Aanpak	Aan de hand van de transitievisie warmte en de resultaten van het onderzoek in de twee eerste wijken wordt er per wijk een plan (WuP) opgesteld om de betreffende wijk van het aardgas te krijgen. Dit behoeft per wijk een verschillende aanpak, die rekening houdt met het type huizen, beschikbare energiebronnen, geplande onderhoudswerkzaamheden van bijvoorbeeld leidingen en riool, etc. De WUP beschrijft de benodigde werkzaamheden en de volgordelijkheid daarvan.
Partners	Gemeente, woningcorporatie, netbeheerder, nutsbedrijven.
Trekker	Gemeente
Planning	In maart 2021 ligt de planning klaar voor het aardgasvrij maken van alle wijken (project 21B). Per jaar worden 1 à 2 WUPs opgesteld en uitgevoerd.
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Initiërend, faciliterend, coördinerend.

23 Uitvoeringsprogramma Energievisie Foodvalley (RES warmte)

Doel	Regio Foodvalley energieneutraal in 2050
Resultaat	Een Uitvoeringsprogramma voor 5 jaar
Aanpak	In 2017-2018 heeft regio FoodValley een energievisie opgesteld. Het Uitvoeringsprogramma is een vervolg hierop. Er wordt op regionaal niveau een programmamedewerker/kwartiermaker aangesteld die het regionale Uitvoeringsprogramma vormgeeft.
Partners	Regio FoodValley, Foodvalley gemeentes, bedrijven
Trekker	Regio FoodValley, gemeente Veenendaal
Planning	2020/2021
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Kennis en informatie delen, financiering, bestuurlijk vaststellen.

24 Restwarmte bedrijven

Doel	Onderzoeken hoe bedrijven die veel restwarmte produceren deze kunnen inzetten als alternatieve bron van energie voor verwarming van huizen, dmv bijvoorbeeld een warmtenet
Resultaat	Een plan van aanpak voor de inzet van de restwarmte van een aantal bedrijven
Aanpak	Momenteel is een Nijkerkse partij aangehaakt als geïnteresseerd bedrijf. Onderzocht hoeveel warmte beschikbaar is en hoe deze ingezet kan worden
Partners	Gemeente, bedrijven, netbeheerder
Trekker	Bedrijven i.s.m. gemeente Nijkerk
Planning	2020
OUP kosten	Zie begroting

Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Facilitatie, coördinatie

25 Eerste wijken transitiegereed

Doel	Een bestaande wijk transformeren naar een transitiegerede wijk.
Resultaat	In twee wijken is onderzocht welke energie de toekomst heeft. Daarnaast is gekeken hoe energieverbruik omlaag gebracht kan worden door middel van energiebesparingsmaatregelen. Hiermee zijn in deze wijken voorbereidingen getroffen voor de energietransitie.
Aanpak	In 2020 wordt het thema aardgasloos meegenomen bij de wijkontwikkeling. Dit houdt in dat wanneer er binnen de wijk wordt gekeken naar het herinrichten van de openbare ruimte en klimaatadaptatie, er ook wordt gekeken naar mogelijke nieuwe warmtevoorzieningen: wat is er mogelijk en wat is daarvoor nodig? Maatregelen die nodig zijn voor een aardgasloze toekomst worden waar mogelijk al gerealiseerd (bv verzwaarde elektriciteitsleidingen). Tegelijkertijd wordt er ook ingezet op energiebesparingsmaatregelen, zoals isolatie, H+ glas en ventilatie.
Partners	Gemeente, woningcorporatie, netbeheerder, nutsbedrijven.
Trekker	Gemeente
Planning	2020
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Regie

Opwek duurzame elektriciteit

31 Beleidskader Duurzame opwek zon op land

Doel	Het verduurzamen van de Nijkerkse energiebehoefte door middel van zonne-energie
Resultaat	Een uitgewerkt beleidskader waarin duidelijk is gemaakt hoe de gemeente Nijkerk om gaat met duurzame opwek door middel van zonne-energie. De ruimtelijke vertaling wordt uitgewerkt in nauwe relatie met de omgevingsvisie. De beoogde effecten hiervan zijn: - Helderheid bieden aan initiatiefnemers die zonneparken in de gemeente Nijkerk willen ontwikkelen - Waarborgen van een goede landschappelijke inpassing van de zonneparken - Maatschappelijke acceptatie voor projecten voor grondgebonden zonne-energie te bevorderen.
Aanpak	Indien we onze ambitie om energieneutraal te zijn in 2050 willen waarmaken, zullen we op alle beschikbare technieken moeten inzetten. Veldopstellingen voor zonne-energie is daar één van. De gemeente wordt al door diverse ontwikkelaars benaderd, die graag aan de slag willen. De gemeente werkt aan een afwegingskader met randvoorwaarden waar dergelijke zonneparken aan moeten voldoen. Hierbinnen zijn landschappelijke inpassing, draagvlak en communicatie belangrijke thema's.
Partners	Gemeente, projectontwikkelaars, maatschappelijke organisaties, LTO
Trekker	Gemeente
Planning	Aanbieden beleidskader aan raad: medio 2020

OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Kaderstellend, vergunningverlener

32 Beleidskader Duurzame opwek wind

Doel	Het verduurzamen van de Nijkerkse energiebehoefte door middel van windenergieprojecten.
Resultaat	Een helder beleidskader waar grootschalige windenergie projecten aan dienen te voldoen. Een belangrijk onderdeel van dit kader is participatie. Een ruimtelijke vertaling (op visieniveau) waar de windmolens geplaatst zouden kunnen worden wordt meegenomen in de eerste versie van de omgevingsvisie Nijkerk 2040, die eind 2020 naar verwachting gereed is.
Aanpak	Indien we in 2050 een energieneutrale gemeente willen zijn, zullen we op alle beschikbare technieken moeten inzetten. Het realiseren van windmolens is daar één van. De gemeente wordt al door diverse ontwikkelaars benaderd, die graag aan de slag willen. De gemeente werkt aan een afwegingskader met randvoorwaarden waar locaties voor windmolens aan moeten voldoen. Hierbinnen zijn landschappelijke inpassing, draagvlak en communicatie belangrijke thema's. Het rapport van Bosch en Van Rijn, waarin de verkenning heeft plaatsgevonden naar potentiële locaties, van 12 januari 2020, is uitgangspunt voor dit kader. Voor de denkrichtingen van de omgevingsvisie is een milieu-effectrapportage opgesteld. Daarbinnen zijn de verschillende mogelijke windlocaties meegenomen. Dit betreft een planMER, een meer strategische effecten-beoordeling. Voor de specifieke (milieu)-effecten voor één of meerdere concrete windmolens zal een projectMER dienen te worden doorlopen.
Partners	Gemeente, projectontwikkelaars, maatschappelijke organisaties, LTO, provincie, natuurorganisaties, buurgemeenten, netbeheerders.
Trekker	Gemeente
Planning	Voorzien voor 2021
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Kaderstellend, vergunningverlener

33 Regionale Energie- en Klimaatstrategie (RES)

Doel	49% CO_2-reductie in 2030; energieneutraal in 2050
Resultaat	Een gedragen strategie waaruit blijkt op welke manier regio FoodValley invulling geeft aan de doelen uit het Klimaatakkoord.
Aanpak	In de regionale energiestrategie werkt regio FoodValley aan een langetermijnstrategie, met een stappenplan voor de kortere termijn, om uiterlijk in 2050 energieneutraal te zijn. De strategie wordt opgesteld met en door ondernemers, bewoners, overheden en kennisorganisaties in de regio.
Partners	Provincie Gelderland, Rijksoverheid, gemeentes Regio FoodValley.
Trekker	Regio Foodvalley
Planning	Uiterlijk in juni 2020 een concept-RES. 1 maart 2021: opleveren RES 1.0 per regio. Start uitvoering. RES 2.0 na 24 maanden. (https://www.regiofoodvalley.nl/projecten/energietransitie/)
OUP kosten	Zie begroting

Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Kennis en informatie delen.

34 Duurzame verbinding A28

Doel	Het aantal bedrijfsdaken met zonnepanelen op de bedrijfsterreinen in Nijkerk van 13% naar 44% laten groeien in 2023. De reststroken langs de A28, zoals de geluidwal, slim inzetten voor duurzame opwek zonder dat dit afbreuk doet aan de beeldkwaliteit. En ten westen van de A28 geconcentreerd in een gebied maximaal 40 hectare aan zonneparken ontwikkelen om de rest van het buitengebied te vrijwaren van zonneparken.
Resultaat	In 2023 is 187 TJ aan duurzame opwek gerealiseerd, waarvan: a. 41 TJ aan zonnepanelen op daken bedrijfsterreinen Nijkerk b. 6 TJ aan duurzame opwek op reststroken c. 140 TJ (40 ha.) aan zonneparken
Aanpak	a. Zonnepanelen op bedrijfsdaken Opzetten pool vakmensen waarop bedrijven die zonnepanelen op hun dak willen een beroep kunnen doen. De pool is onderdeel van een op te zetten 'one-stop-shop' dat bedrijven in het proces om zonnepanelen op het dak te plaatsen stap voor stap faciliteert. Tevens worden regelmatig bijeenkomsten georganiseerd waarbij bedrijven geïnformeerd worden over en voorbeelden van zonnepanelen op eigen dak, de pool en de 'one-stop-shop'. b. Landschapsschets Allereerst onderzoeken we welk beeld we langs de A28 nastreven. Hoe zou ons visitekaartje langs de A28 eruit kunnen komen te zien? Daarbij brengen we nauwkeurig de mogelijkheden van duurzame opwek op reststroken in beeld en passen we de zonneparken goed in. Dit levert tevens concrete criteria op voor de ruimtelijke inpassing van de zonneparken. c. Zonnepanelen op reststroken en in parken De locaties op de reststroken werken we verder uit (financieel, technisch etc.) met als doel dat deze vooral als postcoderoosproject worden ontwikkeld en of voor bedrijven op de bedrijfsterreinen. De zonneparken worden 'in de markt' gezet, waarbij afspraken met de projectontwikkelaars worden gemaakt over de ruimtelijke inpassing en participatie.
Partners	Gemeente, projectontwikkelaars, maatschappelijke organisaties, LTO, agrariërs, bedrijven, BHN, energie coöperatie Zon op Nijkerk, Energieke regio's
Trekker	In eerste instantie de gemeente, later de bedrijven, projectontwikkelaars en energie coöperatie Zon op Nijkerk
Planning	a. Zonnepanelen op bedrijfsdaken 2020: organiseren pool, 'one-stop-shop' en 1 bijeenkomst 2021: verbeteren pool en 'one-stop-shop' en 2 bijeenkomsten 2022: verbeteren pool en 'one-stop-shop' en 2 bijeenkomsten 2023: 2 bijeenkomsten b. Landschapsplan 2020: opstellen plan c. Zonnepanelen op reststroken en in parken 2020: voorbereiden projecten, start planologische en vergunningprocedure 2021: planologische en vergunningprocedure, start bouw 2022: bouw 2023: in exploitatie
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting

Rol gemeente	Initiërend, coördinerend (regie), faciliterend, kader stellend, bevoegd gezag

35 Duurzame opwek in de stad

Doel	Het aantal woningen met zonnepanelen van 16% naar 44% laten groeien in 2023. Tevens alle sporthallen en gebouwen van de sportclubs en het merendeel van de scholen voorzien van zonnepanelen. Twee parkeerterreinen voorzien van overkapping met zonnepanelen. En tenslotte een goed beeld krijgen van reststroken in de stad en op de 2 nu al geïdentificeerde restgronden een zonnepark ontwikkelen.
Resultaat	In 2023 is 59,59 TJ aan duurzame opwek gerealiseerd, waarvan: a. 45 TJ aan zonnepanelen op daken woningen b. 5 TJ aan zonnepanelen op gebouwen die in ons eigendom zijn c. 0,49 TJ aan zonnepanelen op parkeeroverkappingen d. 9,1 TJ aan zonneparken op restgronden
Aanpak	a. Woningen Overleg met VvE's over nut, noodzaak en business modellen van zonnepanelen op appartementencomplexen. Faciliteren in proces om de mogelijkheden te onderzoeken. De 'on-stop-shop' kan daarbij helpen (zie project 34). Zonnepanelen op de overige woningen lopen mee in de wijkgerichte aanpak (zie projecten 13 en 14). b. Gebouwen in ons eigendom Overleg met exploitanten, sportclubs en schoolbesturen over nut, noodzaak, financierings- en business modellen. Faciliteren in proces om de mogelijkheden van zonnepanelen te onderzoeken. De 'on-stop-shop' kan daarbij helpen (zie project 34). Zonnepanelen op de sporthallen zetten we specifiek in als bijdrage voor het bestrijden van energiearmoede. Dat werken we verder uit in beleid en spelregels. c. Overkappen parkeerterreinen Pilot met overkappen 2 parkeerterreinen: P&R station Hoevelaken en P&R station Nijkerk. Uitwerken meest optimaal business model. Voorbereiding van het project, doorlopen procedures, aanvragen subsidies, aanbesteding, bouw en exploitatie. Lessons learned inbrengen in 'on-stop-shop' voor overkappen parkeerterreinen bij bedrijven en nieuwe projecten. d. Restgronden- en stroken Voorbereiden van 3 reeds geïdentificeerde locaties (1 locatie – de stroken langs de A28 – is opgenomen bij project 34) in de stad (waaronder vastleggen in overeenkomsten), doorlopen procedures, aanvragen subsidies, aanbesteden, bouw en exploitatie. Daarnaast voortzetten inventarisatie naar nieuwe reststroken en -gronden. Interessante locatie oppakken en ontwikkelen. Haalbaarheidsonderzoek naar voormalige zwembadterrein bij Luxool, P&R terreinen Nijkerk en Hoevelaken en uitwerken mogelijkheden langs N301 en het spoor binnen de bebouwde kom.
Partners	Gemeente, Verenigingen van Eigenaren, exploitanten sporthallen, sportclubs, woningcorporatie, particulieren, schoolbesturen, energie coöperatie Zon op Nijkerk, projectontwikkelaars, maatschappelijke organisaties, Energieke regio's.
Trekker	In eerste instantie de gemeente, daarnaast sportclubs, VvE's, particulieren, schoolbesturen, projectontwikkelaars zonneparken en energie coöperatie Zon op Nijkerk
Planning	a. Particuliere woningen VvE's v.a. 2021 Overige woningen lopen mee in wijkgerichte aanpakken b. Eigen gebouwen Sporthallen: 1ste helft 2021voorbereiding, 2de helft 2021 realisatie Sportclubs: v.a. 2021 Scholen: 2021 voorbereiding, 2022 realisatie

	c. Overkappen parkeerterreinen 2020: voorbereiden projecten, start planologische en vergunningprocedure 2021: planologische en vergunningprocedure, start bouw 2022: bouw 2023: in exploitatie d. Restgronden en stroken 2020: voorbereiden projecten, start planologische en vergunningprocedure 2021: planologische en vergunningprocedure, start bouw 2022: bouw 2023: in exploitatie
Benodigde investeringen derden	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Initiërend, coördinerend (regie), faciliterend, kader stellend, bevoegd gezag

36 Duurzame opwek op agrarische daken

Doel	Het aantal agrarische bedrijfsdaken met zonnepanelen van 8% naar 52% laten groeien in 2023 waarbij asbestdaken zo veel als mogelijk gelijktijdig worden gesaneerd.
Resultaat	In 2023 is 7,8 TJ aan duurzame opwek gerealiseerd
Aanpak	Opzetten van een maatwerk aanpak samen met agrarische bedrijven, LTO, netbeheerder, verzekeraars en banken om tot haalbare en gunstige business cases te komen, indien aan de orde, in combinatie met het saneren van asbestdaken. De aanpak wordt geïntegreerd in de pool van vakmensen opgezet voor de overige bedrijven en onderdeel de 'one-stop-shop' dat bedrijven in het proces om zonnepanelen op het dak te plaatsen stap voor stap faciliteert. Tevens worden regelmatig bijeenkomsten georganiseerd waarbij agrariërs geïnformeerd worden over de mogelijkheden.
Partners	Gemeente, LTO, agrariërs, energie coöperatie Zon op Nijkerk, Energieke regio's, verzekeraars, banken, netbeheerder
Trekker	In eerste instantie de gemeente, later de agrarische bedrijven
Planning	2020: organiseren gezamenlijke aanpak, pool, 'one-stop-shop' 2021: verbeteren aanpak, pool en 'one-stop-shop' en 2 bijeenkomsten 2022: verbeteren aanpak, pool en 'one-stop-shop' en 2 bijeenkomsten 2023: 1 bijeenkomst
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Initiërend, coördinerend (regie), faciliterend, kader stellend, bevoegd gezag

37 Faciliteren ontwikkeling 2 windmolens

Doel	Het opwekken van grote hoeveelheden duurzame energie.
Resultaat	Door een bestemmingsplanwijziging faciliteert de gemeente de komst van minimaal één windmolenpark. Door participatiemogelijkheden is de maatschappelijke weerstand tegen de windmolens laag.
Aanpak	1. Aanwijzen interne projectleider en samenstellen projectteam 2. Informatiebijeenkomst voor buurtbewoners en bedrijven nabij potentiële locatie voor windenergie over gemeentelijk initiatief en verkenning naar mogelijkheden van burgerparticipatie

	3. Uitvoeren van landschap-inpassingstudie en andere studies die nodig zijn om het bestemmingsplan te kunnen wijzigen 4. Tweede informatiebijeenkomst waarin resultaten van studies worden gepresenteerd en mogelijkheden van participatie worden toegelicht 5. Bestuurlijk besluit 6. Aansluitend aan de bestemmingsplanwijziging zullen projectontwikkelaars uitgenodigd worden om op de aangewezen locatie een windpark te gaan ontwikkelen.
Partners	Gemeente, projectontwikkelaars
Trekker	Gemeente
Planning	2021-2023
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Regie

38 Faciliteren ontwikkeling 40 Ha Zonneparken

Doel	Het opwekken van grote hoeveelheden duurzame energie
Resultaat	Door duidelijke richtlijnen en een gestroomlijnd vergunningstraject kunnen projectontwikkelaars snel overgaan tot het realiseren van zonneparken.
Aanpak	Aan de hand van het beleidskader zonne-energie wordt er gekeken welke locaties het meest geschikt zijn voor de aanleg van zonneparken. In het kader staat aangegeven welke voorwaarden er gelden voor de landschappelijke inpassing van het zonneveld in het betreffende gebied, als ook aanvullende eisen die mogelijk gelden. Er zijn verschillende partijen die interesse hebben in het aanleggen van zonneparken binnen gemeente Nijkerk. De voorstellen die zij doen moeten worden afgewogen aan de hand van het beleidskader. Op deze manier kunnen de meest geschikte partijen gekozen worden.
Partners	Gemeente, initiatiefnemers aanleg zonneparken.
Trekker	Externe partijen
Planning	2020-2023. Het beleidskader zonne-energie wordt naar verwachting uiterlijk medio 2020 aan de raad ter goedkeuring aangeboden. Daarna kan begonnen worden met de ontwikkeling van de zonneparken.
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Faciliteren, organiseren, vergunning verstrekken

Participatie

41 RES en Omgevingsvisie: lokale ateliers (procesparticipatie)

Doel	Draagvlak creëren voor de realisatie van duurzame energiebronnen binnen Nijkerk.
Resultaat	De locaties die uiteindelijk worden aangewezen voor het realiseren van zonneparken dan wel windmolens worden gedragen door de bewoners van gemeente Nijkerk.
Aanpak	Het een en ander heeft al plaatsgevonden op het gebied van participatie. In feb 2019 zijn er in het kader van de omgevingsvisie enquêtes afgenomen onder inwoners, met de vraag om te reflecteren op de thema's zon en wind.
Partners	
Trekker	Gemeente

Planning	27 nov 2019 vond een lokaal atelier over duurzame energie plaats. Dit was het eerste moment dat inwoners ook konden aansluiten. Een onderdeel daarvan was het ophalen van info bij meerdere betrokkenen. Daarop volgden twee ateliers, waarin ook werd besproken wat de wensen zijn van de bewoners (wel/niet, waar dan) en of ze bereid zijn om financieel ook mee te doen. Tweede bijeenkomst was op 13 januari. Expertmeeting 10 februari. Tweede expertmeeting op 10 maart. Opstarten klankbordgroep warmte mei/juni 2020. Gedurende 2020 en 2021 zullen er nog verschillende bijeenkomsten worden georganiseerd.
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Initiërend, regie

42 Inclusiviteit en Energie-armoede

Doel	Minderbedeelden ook bij de transitie betrekken.
Resultaat	Iedereen in Nijkerk heeft de gelegenheid om mee te doen met de energietransitie.
Aanpak	Voor de huishoudens met een smalle beurs wordt een aantal kosteloze energiebesparende maatregelen aangeboden. Doel is om jaarlijks bij 500 minimahuishoudens de woonlasten te verlagen door de energierekening te verlagen. Door de inzet van onderstaande projecten houden mensen maandelijks meer geld over: • Energiecoach • CV-dokters • Energiejagers Door de inzet van deze projecten hebben we armoedebestrijding, verduurzaming en werkgelegenheid aan elkaar gekoppeld. De energiecoach etc komen zelf allemaal uit het arbeidsre-integratietraject.
Partners	Gemeente, Energieloket, Samen aan zet, Zon op Nijkerk
Trekker	Gemeente
Planning	Continu
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Coördinerend, faciliterend

43 Zonneparken: bewoners en financiële participatie (SDE+/postcoderoos)

Doel	Bewoners betrekken bij het plaatsen van zonneparken door ze financieel te laten participeren, wat hen besparing op de energierekening kan opleveren. Het collectief plaatsen van zonnepanelen op daken
Resultaat	Gerealiseerde collectieve dakopstellingen: 1000 panelen per jaar.
Aanpak	De focus van Zon op Nijkerk is om aan inwoners zonder geschikt dak toch de mogelijkheid te bieden om zonnestroom op te wekken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de postcoderoosregeling en daken van Nijkerkse bedrijven en instellingen. Inwoners worden actief benaderd om mee te doen met de coöperatie. Mensen met lage inkomens worden extra gestimuleerd, door bv speciale financiële regelingen. De bedoeling is dat zoveel mogelijk inwoners die geen zonnepanelen op hun eigen dak kunnen of willen hebben, elders zonnepanelen hebben. Dit hangt sterk samen met de projecten 34, 35, 36.
Partners	Zon op Nijkerk, bedrijven, inwoners, gemeente

Trekker	Zon op Nijkerk
Planning	Continu
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Samenwerking, communicatie, budget.

44 Duurzaamheidslening

Doel	Inwoners van Nijkerk faciliteren om te investeren in duurzame maatregelen voor hun woning.
Resultaat	Eén miljoen euro investeringen per jaar door inwoners van Nijkerk aan duurzame maatregelen.
Aanpak	Woningeigenaren die hun woning willen verduurzamen, maar daar het geld niet voor hebben, óf daar hun spaargeld niet voor willen inzetten, kunnen gebruikmaken van de duurzaamheidslening. Dit is mogelijk sinds januari 2018. De duurzaamheidslening heeft een aantrekkelijk rentepercentage: in 2018 is dit 1,6%. De duurzaamheidslening is een revolverend fonds. Aanvragen komen binnen bij de gemeente en worden inhoudelijk beoordeeld door de gemeente. De financiële transacties zelf, de controle hierop en het doen van kredietwaardigheidschecks, worden gedaan door de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn).
Partners	Gemeente, SVn (Stichting Volkshuisvesting Nederland)
Trekker	Gemeente
Planning	Doorlopend vanaf 2018
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Financier, coördinatie.

45 Energiebesparing mensen met een smalle beurs

Doel	Mensen met een kleine beurs een besparingsmogelijkheid op de energierekening aanbieden.
Resultaat	De energierekening gaat omlaag.
Aanpak	Huishoudens met een laag inkomen krijgen een brief toegestuurd waarin wordt uitgelegd dat ze mee kunnen doen met een energiebesparingstraject. Na het invullen en opsturen van een antwoordkaart wordt een bezoek van een van de energieambassadeurs ingepland. Zij komen langs en kijken samen met de bewoners op welke punten energie bespaard kan worden en welke maatregelen makkelijk getroffen kunnen worden. Tevens krijgen de bewoners een LED lamp.
Partners	Dialoog Samen aan Zet, energieambassadeurs
Trekker	Energieloket
Planning	900 huishoudens hebben een brief ontvangen. 50 huishoudens kunnen meedoen aan de eerste ronde. Deze plekken zijn ondertussen allemaal ingevuld. In de periode 2020-2023 wordt het project verder ingevuld.
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting

Rol gemeente	Communicatie, faciliteren.

Duurzame mobiliteit

51 Laadpalen in de openbare ruimte (2e concessie)

Doel	Mogelijkheid geven tot opladen elektrische voertuigen van bewoners en werknemers die niet beschikken over laadgelegengeid op eigen terrein.
Resultaat	60 laadpalen
Aanpak	Op aanvraag van bewoners/werknemers worden laadpalen geplaatst in de openbare ruimte. Hierbij worden buurtbewoners actief betrokken. Voor het plaatsen is een concessie verleend via de provincie Gelderland in de periode 2018-2021.
Partners	Aanvragers, Allego, gemeente, provincie
Trekker	Allego
Planning	Te plaatsen palen per jaar: 2019: 9 2020: 12 2021: 18 2022: 20 2023: 25 In 2021 zal een nieuwe concessie aangegaan moeten worden. Naar verwachting neemt de provincie Gelderland hier het voortouw in.
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Faciliteren en bepalen van locaties Communiceren met buurtbewoners

52 Aanleg laadpalen bij centrale parkeerlocaties

Doel	Voldoende laadpunten in te ontwikkelen gemeentelijke parkeervoorzieningen
Resultaat	In parkeervoorzieningen 2% van de plekken voorzien van laadvoorzieningen. Ca. 10 plekken in 2020-2023
Aanpak	De komende jaren worden enkele parkeervoorzieningen verder ontwikkeld, bijvoorbeeld bij het Kerkplein en de Bonte Koe. In deze gemeentelijke voorzieningen zullen laadvoorzieningen worden aangelegd als deze er nog niet of onvoldoende zijn. Hiervoor is nu als kengetal 2% van het aantal parkeerplekken gebruikt. In afstemming met de projectleiders van de ontwikkelingen zullen deze voorzieningen gecreëerd worden. Dit kan binnen de lopende concessie voor laadpalen van Allego.
Partners	Allego, eigenaren/exploitanten van parkeervoorzieningen.
Trekker	Gemeente
Planning	Continu
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Trekker

53 Waterstof tankstation inpassen

Doel	Ruimte bieden voor waterstoftankstation
Resultaat	Locatie bepaald voor realisatie waterstoftankstation
Aanpak	Waterstof kan voor goederenvervoer een alternatief zijn voor fossiele brandstoffen. De gemeente benadert exploitanten voor interesse. Daarnaast kunnen vervoerders gewezen worden op de optie om over te stappen.
Partners	Exploitant tankstation, vervoerders
Trekker	Gemeente, exploitant
Planning	2021 Locatie vastgesteld 2023 Tankstation gerealiseerd (indien interesse)
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren gemeente	Zie begroting
Rol gemeente	Ruimtelijke procedures doorlopen, sturen op locatie.

54 Aanleg/uitbreiden/optimaliseren fietsnetwerk

Doel	Onderzoeken van mogelijkheden voor kwaliteitsimpuls fietsnetwerk
Resultaat	Betere verbindingen naar Amersfoort en Bunschoten voor scholieren en forensen
Aanpak	De genoemde verbindingen zijn onderdeel van de regionale fietsroutes. Veel routes zijn al aanwezig, maar kunnen ze fietsvriendelijker worden. Voor Amersfoort is de route al zo goed als georganiseerd en komt er in Hoevelaken bij de Westerdorpsstraat een fietstunnel (deelproject Knooppunt Hoevelaken). In de mobiliteitsvisie zal hier aandacht aan worden besteed.
Partners	Gemeenten Amersfoort en Bunschoten
Trekker	Gemeente
Planning	2020 tweede helft: in kaart brengen knelpunten 2021 tweede helft: realisatie kwaliteitsverbetering routes
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren gemeente	Zie begroting
Rol gemeente	Initiëren van onderzoek en uitvoering

55 Gemeentelijk wagenpark elektrificeren

Doel	Energiebesparing gemeentelijk vervoer en vervullen van een voorbeeldfunctie richting inwoners en bedrijven
Resultaat	5 elektrische deelauto's, minder autobezit en minder autoritten
Aanpak	Wanneer huidige voertuigen aan vervanging toe zijn, een oplossing in samenwerking met aanbieder uitwerken. • Opstellen uitvraag • Aanbesteding • Begeleiden uitrol De auto's komen als deelauto's beschikbaar. Dit kan voor inwoners een alternatief voor autobezit zijn.
Partners	Mobiliteits/auto-aanbieder
Trekker	Gemeente, mobiliteitsaanbieder
Planning	2021. Dit moet worden afgestemd binnen de gemeentelijke organisatie.
OUP kosten	Zie begroting

Benodigde uren gemeente	Zie begroting
Rol gemeente	In eerste instantie initiërend, daarna faciliterend.

56 Mobiliteitsmanagement

Doel	Ervoor zorgen dat duurzaam vervoer bij medewerkers van de gemeente op de agenda komt te staan en het gebruik van auto afneemt onder medewerkers
Resultaat	2% minder autoritten en dus energiebesparing
Aanpak	In het mobiliteitsplan zal aandacht worden besteed aan het verduurzamen van het woon-werkverkeer van medewerkers van Gemeente Nijkerk. Er zal bijvoorbeeld gekeken worden naar het implementeren van een andere reiskostenvergoeding, fietsregelingen, het vervoer van wijkteams etc.
Partners	Bedrijven, regio
Trekker	Gemeente, regio
Planning	2020
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren gemeente	Zie begroting
Rol gemeente	Aanjager

Circulaire economie

61 Beleidskader circulaire economie

Doel	Doelen vaststellen die in het kader van CE bereikt dienen te worden, teneinde de uiteindelijke doelstelling van 2035 (50% minder gebruik primaire grondstoffen) te halen.
Resultaat	Een document met daarin de definitie, visie, richtlijnen en doelstellingen voor de CE, waarmee we de komende periode vooruit kunnen en dat organisatiebreed gedragen wordt, zodat er energie op het thema zit en mensen het met enthousiasme oppakken.
Aanpak	De strategische agenda van de regio biedt richtlijnen voor het bepalen van de circulaire koers van gemeente Nijkerk. Samenwerking met (bedrijven in) andere gemeentes versnelt namelijk de circulaire ontwikkelingen. Dat gaat beter wanneer er min of meer dezelfde doelen worden nagestreefd.
Partners	Regio Foodvalley
Trekker	Gemeente
Planning	Het kader wordt vastgesteld medio 2020.
OUP kosten	Zie begroting
Uren	Zie begroting
Rol gemeente	Kaderstellend

62 Deelname Living Labs Foodvalley Circulair

Doel	Samen werk maken van een circulaire economie - Duurzamer gebruik van grondstoffen: minder gebruik en zo lang en effectief mogelijk hergebruiken door circulair productontwerp en het sluiten van kringlopen. Geen afval en gebruik van fossiele brandstoffen terugbrengen naar nihil. Daarnaast: Circulaire doelstellingen voor Nijkerk formuleren en behalen.

Resultaat	Een netwerk van circulaire initiatieven om gezamenlijk een circulaire economie te realiseren. Partijen zijn met elkaar verbonden, een aantal projecten zijn opgezet en lopen.
Aanpak	Vanuit het programma wordt er een aantal werkplaatsen opgezet. Nijkerk doet mee met de werkplaatsen die relevant zijn voor de thema's waar op wordt ingezet binnen de gemeente.
Partners	Gemeente, Regio FV, andere gemeentes Regio FV, bedrijven, onderwijsinstellingen
Trekker	Regio Foodvalley/Royal Haskonig DHV
Planning	Continu. In 2019 zijn verschillende werkplaatsen van start gegaan waar Nijkerk bij aanwezig is geweest: voedselverspilling, circulair in beleid, circulair inkopen. De samenwerkingsovereenkomst is voor 4 jaar aangegaan. Voorzien is dat de werkplaatsen 3 a 4 keer per jaar plaatsvinden.
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Deelnemer

63 Duurzame/circulaire bedrijventerreinen

Doel	Idealiter toewerken naar het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen (BENG, los van gas, klimaatadaptief, uiteindelijk passend binnen plaatje Nijkerk energieneutraal (maar kan niet in één keer)).
Resultaat	Bedrijventerreinen verbruiken minder grondstoffen, minder energie en wekken hun eigen energie op.
Aanpak	Gelders onderzoek naar stand van zaken alle bedrijventerreinen, inclusief ranking (kopgroep, peloton, achterblijvers). Provincie is aan het bedenken hoe zij individuele gemeentes kunnen helpen met die informatie. Belangrijkste opgave: gebiedsorganisatie per terrein (BIZ, vereniging van parkmanagement, ondernemersvereniging, bedrijvenkring). Al het vastgoed moet op bepaald moment geschouwd worden of het nog wel aan eisen voldoet.
Partners	Gemeente, provincie, bedrijven
Trekker	Jan Willem van Noort
Planning	Onderzoek ligt er al. Momenteel wordt gekeken hoe daar lokaal gebruik van gemaakt kan worden. Voorzien voor 2021.
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Aanjagend (om gebiedsorganisatie per bedrijventerrein van de grond te krijgen).

64 Tegengaan voedselverspilling bij consumenten

Doel	Bij consumenten bewustwording creëren over voedselverspilling en praktisch advies geven
Resultaat	Er wordt minder voedsel weggegooid bij mensen thuis, waardoor zij geld besparen en waardoor er minder CO_2-uitstoot is, want minder weggooien betekent minder kopen, minder transport, minder grondstoffen, en minder afval
Aanpak	Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden die er in Nijkerk zijn om voedselverspilling bij consumenten tegen te gaan. Er is aangehaakt bij het programma Voedsel van Regio FV, waarin voedselverspilling één van de hoofdthema's is. Binnen het programma wordt onder ander samengewerkt met het Voedingscentrum om een regiobrede aanpak te ontwikkelen. In een plan van aanpak Tegengaan Voedselverspilling komt

	een overzicht van de activiteiten die al op dit vlak plaatsvinden, en aanhaakpunten voor in de toekomst. In 2019 zijn er twee projecten uitgerold om aandacht te vragen voor het thema: een stand op de markt en een lokale campagne binnen Jumbo Veltink. Voedselverspilling komt in 2020 als thema bij de jeugdgemeenteraad.
Partners	Regio FoodValley, Voedingscentrum, Jumbo, Markt van Morgen, Lekker Nijkerk, Scholen, Bibliotheek
Trekker	Gemeente
Planning	2020/2021: verder ontwikkelen van initiatieven, partijen verbinden, plek innemen bij Regio en resultaten meenemen naar lokaal niveau.
OUP kosten	Zie begroting
Benodigde uren (gemeente)	Zie begroting
Rol gemeente	Initiërend, aanhaken regio, kennis delen.